

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Konflikt mezi 2. generací Vietnamců s jejich rodiči
ohledně výběru partnerů

Conflict between the 2nd generation of Vietnamese
and their parents over the choice of partners.

Thu Hong Nguyenová

Vedoucí práce: Huong Thu Pham Ing.

Studijní program: Vietnamská filologie

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Konflikt mezi 2. generací Vietnamců s jejich rodiči ohledně výběru partnera vypracoval(a) samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce PhD. Filipu Krausovi a Ing. Huong Thu Pham za odborné vedení práce a za trpělivost, bez nich by práce nevznikla. Také bych chtěla poděkovat svým respondentům za poskytnuté rozhovory.

NÁZEV:

Konflikt mezi 2. generací Vietnamců s jejich rodiči ohledně výběru partnera

AUTOR:

Nguyenová Thu Hong

KATEDRA:

Katedra asijských studií Filozofické fakulty univerzity Palackého v Olomouci

VEDOUcí PRÁCE:

Huong Thu Pham Ing.

ABSTRAKT:

Bakalářská práce se zabývá konfliktem mezi rodiči a druhou generací Vietnamců ohledně výběru partnera. V první části této práce jsou objasněna teoretická východiska související s danou problematikou. Pojednává o tradiční vietnamské rodině i o moderní variantě. Práce identifikuje důvody, pro které tyto konflikty vznikají a jak ovlivňují vztahy mezi rodiči a dětmi. Zkoumá, jak se 2. generace Vietnamců, které se narodili v ČR, vypořádává se svým okolím, zda o vztahu informuje své rodiny, nebo jej tají. Zaměřuje se také na to, do jaké míry se rodiče podílejí na výběru partnera pro své děti, a také na to, jak je ovlivněn vztah rodičů a dětí, pokud si vyberou Čecha nebo Češku. Práce vychází z kvalitativního výzkumu a mých vlastních zkušeností. Součástí bakalářské práce je shrnutí poznatků získaných individuálními rozhovory ohledně problémů s výběrem partnera.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Partnerské vztahy, rodina, konfucianismus, identita, druhá generace Vietnamců, vietnamská diaspora

TITLE:

Conflict between the 2nd generation of Vietnamese and their parents over the choice of partners.

AUTHOR:

Nguyenová Thu Hong

DEPARTMENT:

Katedra asijských studií Filozofické fakulty univerzity Palackého v Olomouci

SUPERVISOR:

Huong Thu Pham Ing.

ABSTRACT:

The bachelor's thesis deals with the conflict between parents and the second generation of Vietnamese regarding the choice of a partner. In the first part of this work, the theoretical starting points related to the given issue are clarified. It discusses the traditional Vietnamese family as well as the modern variant. The work identifies the reasons for which these conflicts arise and how they affect relationships between parents and children. It examines how the 2nd generation of Vietnamese who were born in the Czech Republic deal with their surroundings, whether they inform their families about the relationship or keep it a secret. It also focuses on the extent to which parents are involved in choosing a partner for their children, as well as how the relationship between parents and children is affected if they choose a Czech boyfriend or a Czech girlfriend. The work is based on qualitative research and my own experiences. Part of the bachelor's thesis is a summary of the findings obtained through individual interviews regarding problems with choosing a partner.

KEY WORDS:

Partnerships, family, Confucianism, identity, second generation Vietnamese, Vietnamese diaspora

Obsah

1	Úvod	8
1.1	Přehled existující literatury	10
1.2	Výzkumné otázky	13
1.3	Hypotéza.....	13
1.4	Základní pojmy a teoretická východiska.....	14
1.4.1	Etnická skupina.....	15
1.4.2	Minorita (menšina)	15
1.4.3	Migrant.....	15
1.4.4	Diaspora	15
1.4.5	Akulturace	16
1.4.6	Kulturní identita.....	17
1.4.7	Sociální hodnoty	17
1.4.8	Rodinný systém	18
1.5	Metodologie.....	20
1.6	Limity.....	21
2	Společnost a rodina ve Vietnamu.....	23
2.1	Tradiční vietnamská rodina	23
2.1.1	Obecná charakteristika	23
2.1.2	Tradiční morální hodnoty.....	25
2.2	Synovská oddanost.....	28
2.3	Vietnamská rodina v současné době	29
3	Výběr životního partnera ve Vietnamu	31
3.1	Od 19. století do roku 1945	31
3.2	Období 1945 až 1985	32
3.3	Výběr životního partnera v současné době	33
3.4	Rozvod ve Vietnamu.....	34

3.5	Těhotenství před svatbou.....	35
4	První generace Vietnamců v ČR.....	37
4.1	Historie příchodů Vietnamců do ČR.....	37
4.1.1	Členění na časové úseky.....	37
4.1.2	Struktura vietnamské diaspory.....	39
4.2	Důvody, které vietnamští státní příslušníci přivedli do ČR.....	40
4.3	Způsob života a podnikání.....	41
4.4	Vztah k Vietnamu	42
4.5	Integrace vietnamské diaspory do ČR.....	43
4.6	Vietnamci a dovolená.....	44
5	Druhá generace Vietnamců.....	46
5.1	Vzdělání.....	46
5.2	Vztah k Vietnamu	48
5.3	Vztah k rodičům a prarodičům	49
5.4	Identita.....	50
6	Konflikt mezi 1. a 2. generací	52
6.1	Přístup rodičů ke vzdělání	52
6.2	Rodinné sešlosti a oslavy.....	53
6.3	Výběr partnera	54
6.3.1	Dcery mají striktní výchovu	56
6.3.2	Čech nebo Vietnamec.....	58
6.3.3	Kritéria při výběru partnera	59
6.4	Urovnávání konfliktu	62
7	Závěr	64
8	Literatura.....	70

1 Úvod

Naše rodina žije v České republice 25 let. Rodiče se narodili ve Vietnamu, strávili tam velkou část života a dodnes se cítí být Vietnamci. Svým postojem ovlivňují i mě a sourozenci. Pro mne, mé sourozence a většinu druhé generace Vietnamců ovlivněnou oběma kulturami je těžké zapadnout do vietnamské společnosti. Narodili jsme se v České republice, rodiče nás poslali do české školy, kde jsme poznali českou kulturu a spřátelili se s českými přáteli, proto se cítíme být více Čechy. Jelikož jsme však silně ovlivněni vietnamskou komunitou žijící v ČR, často řešíme problematiku partnerských vztahů, kde dochází ke konfliktu mezi rodiči a námi.

Téma ohledně výběru partnera je ve vietnamských rodinách často s dětmi probíráno a přitom dochází k výměně názorů. Například ve vietnamských rodinách žijících v Česku dochází většinou ke sporu, když se jejich dospívající dítě začne stýkat s Čechem nebo Češkou. Vietnamští rodiče si nedovedou vůbec představit, že by do jejich rodiny někdo takový přišel. Vztah s Čechem vidí jako velký problém i mí rodiče. Říkají mi, že kdybych chodila s Čechem, tento vztah by dlouho nevydržel a mohlo by to také ovlivnit mé vzdělání. Chápu, že o mne rodiče mají strach. Když si však s nimi chci o daném tématu promluvit a zjistit důvody, proč s tím mají problém, abych jim více porozuměla, nejde to. Vůbec neposlouchají a prosazují jen vlastní názor. Jejich postoje jsou vždy správné a těch mých si neváží a nejsou pro ně důležité. Rozprava vždy končí větou: „Ty vůbec ničemu nerozumíš.“, případně vyhrožováním, že mě „vyhodí z domu a vydědí.“

Podobná situace je i v mnoha dalších rodinách. Například má kamarádka, která se narodila v České republice, měla českého přítele, se kterým se vídala asi rok. Ze začátku svůj vztah tajila před rodiči, bála se, jak by zareagovali. Nakonec vše zjistili. Začali ji nutit, aby daný vztah ukončila. Podle nich byla ještě na „randění“ mladá a jejím jediným úkolem, na který by se měla soustředit, byla a je škola. Kamarádka v tom ovšem neviděla žádný problém, jelikož školu zvládala dobře a přestože měla vztah, měla i dobré hodnocení ve škole. Její rodiče na to ale měli jiný názor. Měsíc s ní nepromluvili ani slovo a doma panovala napjatá atmosféra. O kamarádčině vztahu se dozvěděli i příbuzní ve Vietnamu, kteří se ihned vydali do kláštera a modlili se za to, aby tento vztah skončil. Kamarádka

chtěla urovnat vztah s rodiči, a také byla unavená z toho, jak jí každý rodinný příslušník přednášel o tom, že ničí rodinu, proto poměr se svým přítelem ukončila.

Domnívám se, že mít za přítele Čecha není nic špatného. Když je partner vzdělaný, hodný a ochotný se přizpůsobit vietnamské kultuře, nevidím v tom žádný problém. Rodiče se odstěhovali z Vietnamu do České republiky, já, mí sourozenci a celá 2. generace Vietnamců jsme vyrůstali v českém prostředí a stýkáme se s českými přáteli, tudíž rodiče mohli očekávat, že některé z jejich dětí může mít v budoucnu vztah s Čechem nebo Češkou.

Mnoho rodičů, včetně mých, se aktivně angažují do vztahů svých dětí tím, že jim sami hledají partnery. Rodiče sice svým dětem říkají, ať se soustředí pouze na vzdělání a až když úspěšně dodělají školu, mohou začít přemýšlet o založení rodiny, ale pokud je dětem (především dcerám) 25 let a ještě nemají přítele/přítelkyni, rodiče panikaří. Začínají je tlačit, aby si někoho našli, ale hlavně aby to nebyl Čech nebo Češka. Například pro mé rodiče by bylo ideální, kdybych si našla úspěšného Vietnamce, který by pocházel z bohaté rodiny. Domnívám se, že toto si přeje mnoho vietnamských rodičů pro své potomky.

Překvapil mne také příběh mé kamarádky, které je 19 let. Účastnila jsem se její svatby. Svého budoucího manžela znala pouhé tři měsíce. Řekla mi tehdy, že se ještě nechce vdávat, ale byla se svým přítelem těhotná, tak je obě rodiny přiměly ke sňatku. Kamarádka i její manžel patří do 2. generace a chtěli spolu žít mimo manželství. Tlak ze strany rodiny byl však tak velký, že nakonec ustoupili a vzali se. Zajímalo by mě, proč jejich rodičům vadilo, že by spolu žili bez toho, aby vstoupili do manželství. Myslím si, že v současném světě je zcela běžné, že páry spolu žijí bez uzavření sňatku, i když čekají potomka.

Ve své práci se chci zaměřit na to, zda ostatní příslušníci 2. generace Vietnamců v ČR vnímají problémy týkající se partnerských vztahů a výběru partnera podobně. Zajímalo by mne, jak se oba partneři vypořádávají se svým okolím, zda o vztahu své rodiny informují, či zda jej drží v tajnosti. V případě, že se rodině svěří, chceme zjistit, jak rodinní příslušníci na tuto informaci reagují, zda ji přijmou bez jakýchkoliv problémů nebo naopak své děti nutí k tomu, aby si vybíraly partnery se souhlasem rodičů, případně je vydědí či se rodiče chovají jako kdyby takový vztah vůbec (či jejich vlastní dítě) neexistoval.

1.1 Přehled existující literatury

Stanislav Brouček se ve svém článku *Integrační tendence vietnamského etnika v českém lokálním prostředí* (2005) zabývá vietnamským etnikem na území ČR. Popisuje historii toho, jak vietnamští občané emigrovali do České republiky. Ukazuje, jak Vietnamci vytvářejí v rámci vietnamské komunity soběstačnou službu, která se specializuje na kontakt s majoritním prostředím, což zahrnuje tlumočnický vietnamského jazyka (úřední soudní tlumočnický a samozvané tlumočnický). Zdůrazňuje osobní soběstačnost, se kterou Vietnamci do České republiky přišli. Zaměřuje se tak na to, jak Vietnamci přijímají svůj současný život v České republice. Brouček se pomocí výzkumu pokusil odhalit a především naznačit rozpory počáteční fáze integrace vietnamského etnika. Článek však popisuje pouze první generaci Vietnamců a o druhé generaci Vietnamců zde není zmínka.

Miroslav Nožina a Filip Kraus se ve své knize *Bossové, vojáci a zrnka rýže* (2012) věnují problematice vietnamské diaspory. Těžištěm jejich práce je role organizovaného zločinu ve vietnamské diaspoře žijící v ČR. Zabývají se však také vznikem a vývojem vietnamské komunity v Československu a popisují situaci v České republice od roku 1989 do současnosti, kde se věnují dalším vlnám vietnamské imigrace. Mimo jiné popisují i adaptační strategie a důvody vietnamských migrantů, které je přivedly do ČR. Výslovně uvádějí, že kromě touhy po zlepšení jejich životního standardu, je to zejména snaha o zajištění lepší budoucnosti pro jejich děti. Z jejich textu vyplývá, že je to zejména lepší vzdělání, o která rodiče vietnamských dětí usilují. Nicméně, tato kniha se zabývá zejména první generací vietnamských migrantů na území ČR a z pohledu mé práce nevěnuje téměř žádnou pozornost druhé generaci ve vietnamské diaspoře žijící v ČR.

V této knize *Vietnamese organized crime in the Czech Republic* (2020) autoři Miroslav Nožina a Filip Kraus analyzují sociálně-antropologickou kriminalitu působící ve vietnamské diaspoře v České republice a její mezinárodní dopady. Autoři čerpají z původního a primárního výzkumu, včetně rozhovorů, zúčastněných pozorování a dokumentární analýzy ke sledování migrace a historie vietnamské diaspory v České republice. V knize tedy můžeme dočíst o historických, sociálních, ekonomických a politických důsledcích jejich emigrace z Vietnamu. V knize Nožina a Kraus popisují, jak

podniká 1. generace Vietnamců v ČR a jaké byly jejich začátky s podnikáním. Ukazují, že „dých vů“ agentury hrají ve vietnamské diaspoře velkou roli. V knize můžeme vidět rozdělení vietnamské diaspory v ČR. Je zde také zmínka o druhé generaci.

V článku *Identity Development Among Youth* (2016) se autorky Eva Janská a Andrea Svobodová zabývají mladými přistěhovalci a dětmi přistěhovalců, kteří jsou často prezentováni jako problémová skupina „uvízlá mezi dvěma kulturami“, nebo jako „kulturní prostředníci“. Snaží se ukázat pomocí jejich výzkumu, že období boje za identifikaci s kulturou jejich rodičů nebo kulturou země, kde vyrůstali, je pouze jednou fází jejich života, kdy se jejich pocity a názory vyvíjejí a mění v průběhu času. Článek také popisuje konflikty a vztahy mezi 1. a 2. generací Vietnamců (např. při výběru partnera) a stručně popisují migraci Vietnamců do České republiky. Článek se zabývá především identitou 2. generace Vietnamců.

V článku *Vy, mladí Vietnamci (,nenakažení‘), nás počestěné* (2020) autoři Jiří Homoláč, Tamah Sherman, analyzují mediální texty psané v češtině mladými Vietnamci v letech 2008 až 2017. Jeho cílem je: a) popsat, jak jsou autoři kategorizováni, a určit, zda svou identitu konstruují jako hybridní; b) zvážit, zda tyto texty přispívají k superdiverzifikaci českého prostoru. Materiál obsahuje tři verze identity: banánové děti, mladí „neinfikovaní“ Vietnamci a mladší generace dětí banánů. V tomto článku autor prohlašuje, že znalost češtiny a znalost společenských norem většiny nemůže změnit fakt, že jsou stále Vietnamci. Autoři se zde zabývají identitou 2. generace a texty toho, co 2. generace píše na různé weby. Popisují, kdo jsou banánové děti. Autoři nepíší nic o první generaci.

Adéla Souralová ve své práci *The Czech nanny as a “Door to the majority”* (2014) pojednává o dětech rodičů vietnamských přistěhovalců v České republice, které vychovávají české chůvy. Přináší informace, z jakého důvodu jsou tyto ženy najímány pro děti vietnamských přistěhovalců. V práci můžeme zjistit, proč si vietnamští rodiče najali českou chůvu. Tato práce se také zaměřila na to, jak děti vietnamských rodičů vychovávané českými chůvami retrospektivně vnímají roli jejich chův v jejich dětství a v životě obecně. Není zde zmínka o konfliktu mezi rodiči a dětmi.

Studie *The role of parents in the maintenance of second generation Vietnamese cultural behaviors* zkoumá (2010) Caitlin Killian & Karen A. Hegvedt zkoumají, zda rodiče, kteří modelují kulturní chování a podporují interakci s etnicitou, zvyšují pravděpodobnost, že se jejich dospělé děti zapojí do kulturního chování. Data pocházejí z průzkumu vietnamských skupina Vietnamců 2. generace ve věku od 18 do 30 let žijících v Atlantě. Ukazuje se, že rodiče obecně (zejména matky) mohou povzbudit své děti k zachování etnického původu chování.

V knize *The Vietnamese Family in Change, The Case of the Red River Delta* (2016) autorka Pham Van Bich zaznamenává výrazné změny v rodinných strukturách a dynamice ve Vietnamu. Poskytuje pohled na vietnamskou rodinu. Zaměřuje se na dva základní vztahy: vztah manžel – manželka a vztah rodič – děti. Zkoumá, jak a proč jsou manželé vybíráni. V knize se můžeme dozvědět o preferenci syna a uctívání předků. V této knize jsem se hodně dozvěděla o tradiční vietnamské rodině, ale nikoliv o první a druhé generaci v ČR.

V článku *Văn hóa gia đình Việt Nam: Các giá trị truyền thống và hiện đại* (2013) autorka Đào Thị Mai Ngọc ukazuje některé specifické tradiční vietnamské problémy rodinné kultury. Popisuje problém budování moderní vietnamské rodinné kultury. Zde jsem se dozvěděla o tom, jak funguje vietnamská rodina a také jak se změnila tradiční rodina na moderní.

Trần, Nguyệt Minh Thu ve svém článku *Một số vấn đề về ly hôn ở Việt Nam hiện nay* (2018) zkoumá problematiku rozvodů ve Vietnamu. Uvádí nejčastější důvody k rozvodu. Na základě výzkumu říká, že v dnešní společnosti tlak ze strany rodiny klesá, ale rozvod je stále neočekávanou situací.

Peter Titelman se v knize *Clinical Applications of Bowen Family Systems Theory* (1998) zabývá klinickými aplikacemi teorie Bowenových rodinných systémů. V této knize najdeme mnoho informací, jež pomohou v léčbě širokého spektra populace – seniorů, vysokoškoláků, problémových párů, znovu sezdáných rodin i dětí s vážnými zdravotními

problémy. Tato kniha nám pomůže porozumět práci Murraye Bowena. Můžeme zde vidět hodnocení rodinných systémů na základě Bowenovy teorie.

Podařilo se dohledat dvě bakalářské práce, které se zabývají podobným tématem:

Tran, Thi Linh *Zkušenost vietnamských dívek 1.5 - 2. generace s partnerskými vztahy s Čechy* (2016).

Tran se ve své práci zaměřuje na zkušenosti vietnamských dívek 1,5 a 2. generace s partnerskými vztahy s Čechy. Pomocí rozhovorů popisuje životní zkušenosti a vnímání partnerských vztahů vietnamskými dívkami žijícími v České republice.

Vencovská, Pavlína, (2012). *Partnerské vztahy mladých Vietnamek v České republice*.

V této práci se dozvíme, na základě jakých kritérií si vietnamské dívky volí partnera a jakou pozici vidí v české společnosti. Zabývá se, jaké mají vietnamské dcery romantické vztahy a také jaké jsou vztahy mezi nimi a jejich rodiči. Tato práce se moc nezabývá o konfliktu mezi rodiči a dětmi.

1.2 Výzkumné otázky

1. Z jakého důvodu vznikají konflikty mezi 2. generací Vietnamců a jejich rodiči ohledně výběru partnerů?
2. Jaké kritéria musí splňovat partner, aby byl schválen rodiči?
3. Proč ve Vietnamu nemohou páry žít mimo manželství, když čekají potomka?

1.3 Hypotéza

1. Dle předpokladu tyto konflikty vznikají, protože rodiče a děti mají odlišné pohledy na výběr partnera. Přestože rodiče žijí v ČR již dlouhou dobu, stále mají v sobě tradiční vietnamskou kulturu. Vnímají rodinu jako širší celek, nikoli jako nukleární jednotku složenou z rodičů a dětí. Tato širší rodina si má rozumět, pravidelně se

setkávat a navzájem se podporovat. Naopak my děti, jež jsme se narodily v ČR, myslíme spíše západněji. Rodiče chtějí pro své děti jen to nejlepší, tudíž i výběr vhodného partnera považují za svou odpovědnost. Děti patřící do 2. generace však mají odlišný pohled a domnívají se, že to, koho si vyberou, je pouze jejich soukromá záležitost. Když určitou osobu milují, nevidí problém žít s ní i přesto, že ji nevybrali nebo neschválili rodiče.

2. Pravděpodobně si rodiče představují ideálního partnera svých dětí jako člověka, který má vzdělání v prestižním oboru, slibnou kariéru a dobré rodinné vztahy. Dalším pozitivním kritériem je pro ně majetkové zázemí partnera, nejlépe by měl pocházet z velmi bohaté rodiny. Dále by měl nastávající jejich dětí mít široké znalosti o vietnamské kultuře a úctu ke svým předkům. Pro rodiče je také důležitý vzhled: pohledný/á a vysoký/á. U dívek se předpokládá, že budou umět vařit a dokážou se postarat o domácnost a svého budoucího manžela i o jeho rodinu. S tímto patrně souvisí jejich požadavek na partnera a to aby byl ochoten zapojit se do socio-ekonomického modelu rodiny tak, jak ji rodiče vnímají.
3. Domnívám se, že ve Vietnamu jsou děti vnímány mnohem citlivěji, než v ČR. To má pochopitelně několik rovin. V první řadě jde o to zabezpečit dalšímu potomkovi rodiny a jeho rodičům dobré materiální zázemí. Ve Vietnamu se o děti běžně starají všichni členové rodiny a často také významně přispívají mladému páru do začátku jeho samostatného života. V případě neuzavřeného sňatku by tak mohlo být těžší vysvětlit některým členům rodiny, proč se mají podílet na podpoře dalších příslušníků rodiny, kteří ani oficiálními členy rodiny nejsou. Zájem o oficiální potvrzení dítěte je dán i odlišnými náboženskými praktikami. Pokud by se totiž narodil páru syn, měl by být integrální součástí rodiny svého otce a to by nebylo jednoduché prosadit ve chvíli, kdy pár žije nesezdaný. V neposlední řadě mají rodiny partnerů obavu o svou pověst a bojí se, že je společnost za chování jejich dětí bude odsuzovat a nechtějí porušit tradice a etiku (to může být ve svém důsledku nejsilnější motivací pro rodiče donutit mladé rodiče ke sňatku).

1.4 Základní pojmy a teoretická východiska

Pro lepší (snazší) orientaci v problematice považujeme za nutné definovat základní pojmy, které se k tématu vztahují.

1.4.1 Etnická skupina

Termín označuje menšinovou skupinu, která je kulturně odlišná od většinové společnosti. Používá se pro sociální skupiny, jež žijí v rámci většího kulturního a sociálního celku. Má specifické etnické rysy, z nichž nejdůležitější je rasový, jazykový, náboženský, národnostní nebo geografický původ. Pojem „etnická příslušnost“ zdůrazňuje nejen biologické rysy, ale také sociokulturní rysy, jako je morálka, zvyky, obyčeje, sociální dědictví, atd. (Kutnohorská 2013: 21,22).

Vietnamská kultura je velmi odlišná od české. Tradice a národní hrdost hrají pro Vietnamce důležitou roli. Typické pro Vietnamce je udržování rodinných vztahů, které jsou těsné i mezi vzdálenějším příbuzenstvím. Chování Vietnamců a Čechů se v mnoha ohledech liší. Rozdíl je například ve způsobu použití úsměvu. Vietnamci se totiž neusmívají jen při radosti, humoru a veselosti. Vietnamci se smějí i při nepříjemných situacích a smutku, protože nechtějí být neslušní a zatěžovat svou náladou ostatní. Úsměv také může vyjadřovat omluvu za nepochopení projevu mluvčího. Mezi další vlastnosti můžeme zařadit pracovitost a zdvořilost. (Pětioká, Cajthamlová 2009)

1.4.2 Minorita (menšina)

Menšina jako sociologický, politický a kulturně antropologický termín označuje přesně definovanou skupinu lidí, kteří se liší od okolní „většinové“ společnosti a jsou obvykle považováni za skupinu. Například lidé se zelenýma očima jsou „v menšině“, ale netvoří menšinu v tomto sociologickém smyslu, pokud nejsou veřejně debatováni, spojováni nebo zastupováni. (Koakisl, 2014: 438)

1.4.3 Migrant

Migranti jsou ti, kterým nehrozí přímá hrozba, ale přesunují se především proto, aby si zlepšili život, našli si práci či migrovali za vzděláním, a to i z důvodu spjatosti s rodinou nebo z jiných důvodů. I když se tyto lidé dobrovolně odstěhují ze svých zemí, neznamená to, že situace doma není vážná – mohou odejít kvůli špatným sociálním či přírodním podmínkám. Pokud se vrátí domů, mohou nadále požívat ochrany vlády své země. (Zemanek, 2015)

1.4.4 Diaspora

Diaspora se týká lidí nebo etnických skupin, které, ať dobrovolně nebo nuceně, emigrují ze své vlasti, přičemž si zachovávají vazby na svou původní kulturu. Emigraci

může způsobit vypuknutí války, přetrvávající ozbrojené konflikty, chudoba, hlad, nepříznivé klimatické podmínky nebo snahy o zlepšení ekonomické situace. (Turner, 2006: 688)

Safran (1991) definuje diasporu jako „vysídlené menšinové komunity“, které jsou rozptýleny z jejich země do nejméně dvou „periferních“ míst. Tato komunita si udržuje svoji kulturu o své původní domovině. Věří, že hostitelská společnost je plně nebude akceptovat. Rodnou zemi berou jako místo případného návratu, až nadejde správný čas. A jejich skupinové vědomí a solidarita jsou „jasně definovány“ tímto pokračujícím vztahem k vlasti.

Podle Vertovce (1999) diaspora znamená, že má původ v jiné zemi, než ve které je aktuálně usazena, a jejíž sociální, ekonomické a politické sítě překračují státní hranice nebo jsou rozšířeny po celém světě.

Dle několika současných teoretiků (Safran, Cohen, Gilroy)(1996) je jednou z možných typologií diaspor rozdělení do čtyř oborů:

„Diaspora jako sociální forma“ – využívá především sociologický pohled zaměřený na udržování a rozvoj nadnárodních společenských organizací a sítí, kolektivních identit, orientace na vlast a využívání specifických forem ekonomických strategií.

„Diaspora jako vědomí“ optika vychází z esencialistické vize diaspory, sleduje linii kritické antropologie zabývající se kulturní konstitucí etnicity, upozorňuje na stav, kdy se tato sociální kategorie stává flexibilní, hybridní a vyjednávanou identitou.

„Diaspora jako způsob kulturní produkce“ – přístup používaný sociální antropologií k poukázání na to, jak se sociální a kulturní formace, ale i kulturní objekty, obrazy a významy přenáší z původního prostředí domovské země do prostředí nového, diasporického kruhu v hostitelské zemi a jak překračují státní hranice a kulturní kruhy.

„Diaspora jako politická orientace“ – metoda používaná politologickými vědami upozorňující na to, že zdůrazňování důležitosti „vlasti“ může mít negativní i pozitivní dopad na všechny části zapojené do migračního řetězce. (Hanus, 2009)

1.4.5 Akulturace

Akulturace je společenský proces, který probíhá ve všech případech, kdy se dvě i více kultur dostává do dlouhodobého kontaktu nebo konfliktu současně, a tím dochází ke kulturním změnám.

Proces akulturace probíhá ve dvou fázích. V první fázi se vyberou určité prvky jiné kultury a jiné se zavrhnou. Ve druhé fázi dochází k postupnému osvojování vybraných prvků. V některých případech dochází ke konfliktům mezi oběma kulturami, po kterých dochází k integraci v nové jednotce, jež je zcela, nebo částečně odlišná od dvou starých. (Kutnohorská, 2013: 27,28)

1.4.6 Kulturní identita

Kulturní identita je charakterizována jako vědecky uznávaný a ohraničený prostor hodnot a postav uchovaný v autentické podobě stvoření a vztahů mezi nimi, které ovlivňují danou komunitu z hlediska specifčnosti výrazů, jedinečnosti a nenahraditelnosti hodnot a vztahů. Každá územní jednotka (místní, regionální, státní - národní) se specifickými podmínkami přírodního prostředí a bohatství, práce a způsobu života lidí v kontinuitě rozvoje, fixovaná vědomím příslušnosti ke komunitě, má svou kulturní identitu jako soubor charakteristických rysů a projevů od jiných komunit s odlišnou identitou. Udržování vlastní identity proti světovému trendu postupného vyhlazování specifických znaků prostřednictvím sjednocení všech projevů zajišťuje povědomí o sounáležitosti jako součásti občanské vybavenosti, integruje jednotlivce do komunity. Zmizení identity by skupinu vystavilo riziku, protože by zničilo vazby k minulosti jako kolektivní paměti národa. Ztráta jakékoli kulturní identity by navíc byla zchudobněným univerzální kultury. (Beneš, 1997)

1.4.7 Sociální hodnoty

Sociální hodnoty jsou jevy lidského prostředí (tj. přírodní, umělé výtvořiny nebo představy), které tvoří základní blahobyt určité sociální skupiny. Každá společnost a každá sociální skupina si vytváří vlastní hierarchii hodnot, ve které se koncentrují její základní zájmy. Hodnoty lze rozdělit na hodnoty životní a kulturní. Za základní životní hodnoty se považuje zdraví, pohoda, uznání, rodinné štěstí, zajímavá práce atd. Lidé považují za své základní životní hodnoty různé aspekty společenského života. Hierarchie životních hodnot vzniká na základě vlastních zkušeností jedinců ovlivněných veřejným míněním dané sociální skupiny. Hodnotový systém je obecně ovlivněn společenským uspořádáním.

Hodnoty jsou základem kultury a ovlivňují i její politiku, ekonomiku a morálku. Proto také podléhají institucionalizaci a manipulaci. Každá společnost a skupina usiluje o to, aby její vyváženost byla zajištěna také obecně uznávaným kodexem hodnot, který vyjadřuje její základní zájmy. (Kolář, 2018)

1.4.8 Rodinný systém

Podle Bowena je rodina systémem, ve kterém má každý člen svou roli a pravidla, jež musí dodržovat. Od členů se očekává, že na sebe budou reagovat určitým způsobem podle své role, která je určena dohodami o vztazích. Bowenova teorie rodinných systémů nahlíží na rodinu jako na emoční jednotku, kde jsou členové rodiny intenzivně emocionálně propojeni. Prostřednictvím Bownovy studie rodiny (Titelman, 1998) ukázal, že lidé se mohou vyvinout tak, že budou závislí na členech rodiny, aby podpořili spolupráci mezi rodinami pro základní věci, jako je přístřeší. (Devlin, 2021)

Teorie Dr. Murray Bowen obsahuje osm konceptů, které popisují emocionální vazby rodiny.

1. Trojúhelníkový systém

Nejmenší stabilní vztahový systém. Je to vztah tří osob a je považován za „stavební kámen“ pro větší rodinné systémy a celkové systémové myšlení. Trojúhelníky mají obvykle jednu stranu v konfliktu a dvě strany v harmonii, což přispívá k rozvoji klinických problémů. Ačkoli je dynamika trojúhelníku považována za nejmenší stabilní vztahovou strukturu. (Zankhan, 2022)

2. Diferenciace sebe sama

Bowenova studie rodiny odhalila, že lidé se liší v míře, do jaké člověk rozvíjí svůj pocit sebe sama, a to závisí na rodinných vztazích během dětství a dospívání. Čím je rodina citově více závislá, tím slabší je diferenciaci sebe sama. (Titelman, 1998)

3. Nukleární rodinný emoční proces

Systém je definován zejména pro nukleární rodiny a zahrnuje dynamiku s jedním rodičem i s nevlastním rodičem. Proces se řídí čtyřmi vztahovými aspekty.

- a) Manželský konflikt: Jestliže manželské páry čelí konfliktům mimo rodinu, mají tendenci ventilovat své frustrace, což způsobuje stres a úzkost.
- b) Dysfunkce u jednoho z manželů: Manželství je o rovnováze a porozumění mezi manželi, ale když se jeden z partnerů stane posedlým nebo kritickým vůči druhému, nastane napjatá situace. Harmonie se ztrácí, protože jeden partner odmítá vyhovět druhému, což často vede ke konfliktům a emočnímu stresu.
- c) Poškození jednoho nebo více dětí: Veškerá úzkost rodičů se může přenést na jedno nebo více dětí, což může omezit jejich rozlišování sebe sama.

- d) Emocionální vzdálenost: Když rodina trpí krizí, její členové se někdy snaží zvládat své úzkosti tím, že se od člena rodiny distancují. Vzdálenost se postupně zvětšuje, pokud se problémy nevyřeší hned na začátku. Lidé se někdy vzdálí od svých partnerů nebo rodičů, aby odstranili problémy, aniž by se museli snažit s nimi mluvit, což způsobuje emocionální stres pro všechny zúčastněné strany. (Zankhan, 2022)

4. Proces rodinné projekce

Tento koncept popisuje, jak rodiče přenáší své emocionální problémy na své děti. Proces probíhá ve třech krocích:

- a) Rodiče se věnují jen konkrétnímu dítěti, protože se obávají, že s dítětem není něco v pořádku.
- b) Dítě se chová takovým způsobem, který potvrzuje obavy rodičů.
- c) Rodič se k dítěti chová, jako by s dítětem skutečně byl problém. (Devlin, 2021)

Pokud se rodič domnívá, že dítěti chybí vlastnost, kterou považuje za zásadní, může se pokusit tuto vlastnost vštípit, což narušuje přirozený proces. Dítě bude poté silně závislé na rodičovském vedení a povzbuzování, což vede k tomu, že dítě má méně vyvinutý smysl pro „sebe“. (Zankhan, 2022)

5. Vícegenerační přenosový proces

Zapojení rodičů do života dítěte, reakce dítěte na rodičovské úsilí a vědomé učení hodnot ze strany rodičů k jejich dětem má výrazný vliv na „seberozlišování“ dítěte. Vývoj „já“ dítěte je podobný jako u jeho rodičů, ale existují drobné rozdíly.

Povaha tohoto vícegeneračního procesu přenosu znamená, že malé rozdíly v úrovni diferenciací mezi rodiči a dětmi budou časem narůstat.

Úroveň diferenciací ztělesněná každým členem rodiny může vytvořit jakousi multikulturní rodinnou atmosféru, kde je každý člen rodiny tak odlišný, že neexistuje společný základ. (Titelman, 1998)

6. Emocionální přerušeni

Ke zbavení stresu se lidé někdy rozhodnou citově se odříznout od rodiny či se distancovat od některých členů. Lidé se mohou odstěhovat z domu nebo začít žít na odlehlém místě, aby byli daleko od rodiny. Takový člověk se snaží vytvořit rodinné pouto

s dalšími lidmi, kteří mohou, ale nemusí tyto pocity opětovat. Navíc je na jeho další vztahy vyvíjen zvláštní tlak, aby se cítil kompletní. (Zankhan, 2022)

7. Sourozenecká pozice

Vliv pozice sourozence na vývoj a chování popsal doktor Bowen ve své teorii rodinných systémů. Teorie byla založena na výzkumu Waltera Tomana. (Devlin, 2021)

Nejstarší sourozenec je spíše ve vedoucí pozici, zatímco nejmladší je často „následovník“. Prostřední má do jisté míry vlastnosti obou. Existují také případy, kdy se role obrátí kvůli odlišnému vývoji „já“. (Zankhan, 2022)

8. Společenský emoční proces

Bowenova teorie se nevztahuje pouze na rodiny, ale také na nerodinné skupiny, jako jsou spolupracovníci (Devlin, 2021). Zatímco společnost jako celek je úzkostná a napjatá, rodiče se snaží své děti sledovat, ale ustupují jejich požadavkům pro dočasné uvolnění stresu. (Zankhan, 2022)

Tyto děti se poté učí identifikovat, že jejich rodiče jsou v nejisté situaci a jsou stále vzpurnější, což vede k nárůstu kriminality, násilí, rozvodů atd. Tato situace vede k období regrese. Naopak, když rodiče přijmou disciplinární opatření, nastává období progresu. (ibid, 2022)

1.5 Metodologie

Pro teoretickou část práce jsem využívala zejména sekundární zdroje v podobě odborné literatury, internetových zdrojů a vysokoškolských učebnic, či kvalifikačních prací, které se zaměřovaly na podobné téma.

Analytická data pro praktickou část jsem čerpala zejména ze strukturovaných rozhovorů a z otevřených zdrojů jako jsou facebookové stránky (například stránka „Přiznání Vietnamců“), Youtube a sociální sítě.

Pro výzkum jsem zvolila kvalitativní metodu, která umožnila analyzovat pocity, názory a myšlenky. Z kvalitativního hlediska mi to pomohlo k ucelenému pohledu na problematiku. Významný metodolog Creswell definoval kvalitativní výzkum takto:

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“ (Hendl, 2005: 50)

Jako způsob sběru dat v rámci kvalitativní výzkumné strategie jsem si vybrala narativní polostrukturovaný rozhovor, který poskytuje prostor pro vyjádření subjektivních názorů respondenta. Respondenti tak mohli lépe vyjádřit své úvahy v rozhovoru formou volného přirozeného vyprávění. Výhodou je možnost vyjasnit si případná nedorozumění během rozhovoru. Kvůli rozhovoru jsem se sešla s respondenty v kavárně či v místě bydliště konkrétního respondenta. Rozhovory trvaly cca hodinu i déle. V případě příznivých podmínek jsem během dialogu položila další otázky, které jsem v konkrétní situaci považovala za vhodné rozšířit a zodpovědět dílčí otázky. Aby se respondenti necítili nervózně, vyprávěla jsem jim vlastní zkušenost.

Využívala jsem také „snowball method“, což je metoda, kdy účastníci výzkumu pomáhají získávat další subjekty pro výzkum. Například výzkumník, který se snaží studovat vzorce vedení, může požádat jednotlivce, aby jmenovali ostatní v jejich komunitě, kteří jsou vlivní. Tato metoda se nazývá „snowball method“, protože skupina respondentů roste jako valící se sněhová koule. (Simkus, 2022)

Z důvodu toho, že jsem z druhé generace, jsem mnoho věcí brala ze svých vlastních znalostí a zkušeností. Také proto jsem dělala rozhovory s lidmi z druhé generace, abych zjistila, zda se jejich názory na určité věci odlišují či nikoliv. Prováděla jsem rozhovory se sedmi lidmi ve věku 18–27 let. V práci neuvádím jména respondentů, abych zachovala jejich anonymitu. Většina respondentů se v České republice narodila a studovala, tedy zde mají střední školu, i studium na vyšší či vysoké škole. Díky tomu, že jsem některé z nich již znala, jsem měla možnost získat pohled na danou problematiku od jejich rodičů, tedy od první generace.

1.6 Limity

Z důvodu pandemické situace viru COVID-19 musely být některé rozhovory uskutečněny v on-line formě, protože někteří z respondentů mají rodinu a měli obavy, aby nepřišli do kontaktu s pozitivním jedincem. Nevýhodou této formy bylo, že rozhovory nebyly osobní, jelikož se nemohli svěřit se svými pocity, neboť jim připadalo zvláštní mluvit o těchto věcech do obrazovky. Mnoho vietnamských rodičů neumí zacházet

s technologiemi a také nemají příliš volného času, jelikož se musí starat o podnikání. Někteří z oslovených kvůli těmto důvodům odmítli provést rozhovor.

2 Společnost a rodina ve Vietnamu

Vietnamci, stejně jako mnoho dalších národů v Asii, kladou rodinu na první místo. Vietnamská rodina se od české liší především tím, že bere ohled na všechny členy širší rodiny a nejen na úzký rodinný kruh. Navzájem si pomáhají, podporují se a starají se o nemocné či staré. Posílat rodiče do domova pro seniory nepřipadá v úvahu. Od dětí se očekává, že se o své rodiče postarají, neboť ti pečovali o své potomky a děti by jim to měly oplatit. Pokud by nemohoucí rodiče byli posláni do domova pro seniory, jejich děti by za to byly společností velmi kritizovány a odsuzovány.

Model vietnamské rodiny se vyvinul především z konfucianismu, což se projevilo patriarchálním charakterem rodiny. Čínská kultura a konfucianismus velmi ovlivnily vztahy mezi lidmi ve Vietnamu i v rámci rodiny. (Havlíček, 2016)

Podle konfucianismu byl primární vztah mezi rodiči a dětmi. Domnívali se, že pokud se dítě chovalo ke svým rodičům uctivě a slušně, bude se tak chovat i k ostatním lidem, z čehož plyne, že ve společnosti bude řád a klid. (Tollarová, 2010)

Základním rysem tohoto směru bylo slušné a uctivé chování. Když děti žily s rodiči, očekávala se od nich úcta a poslušnost vůči rodičům. Děti nesměly mluvit první, pokud nebyly vyzvány, o rodičích musely mluvit s úctou a jen za dobrých okolností v jejich přítomnosti, v jejich nepřítomnosti a po jejich smrti. Všichni potomci byli povinni chránit dobré jméno svých rodičů a museli se chovat tak, aby jim ani jejich jednání neudělalo ostudu. Děti měly za povinnost vynaložit veškeré úsilí, aby svým rodičům poskytl péči a pohodlí, a to i na úkor jejich osobního štěstí. (ibid., 2010)

Většina rodičů si přeje syna, který se o ně ve stáří postará. Podle starých zvyků může předky uctívat pouze syn, a proto musí mít rodina syna. (Havlíček, 2016)

2.1 Tradiční vietnamská rodina

2.1.1 Obecná charakteristika

Tradice klasické vietnamské rodiny mají své kořeny již v hluboké historii. Tyto tradice se předávají z generace na generaci po mnoho pokolení a tím přispívají k vytvoření národní identity. Řád, rodinný styl a mravní výchova jsou v tradiční vietnamské rodině vysoce ceněny. Již od raného dětství jsou děti dlouhodobě a cílevědomě vedeny k

dodržování těchto zásad. (Lê D. D. Cao T. H. H., 2017) Kromě pevného citového pouta mezi členy rodiny je zde také pouto majetkové, jež v minulosti umožňovalo přežití. Pro vietnamské rodiny je taktéž typické, že žijí blízko sebe. Je to především z důvodu vzájemné pomoci a podpory. Vietnamská rodina je patriarchální, klade velký důraz na uctívání předků a je silně ovlivněna konfucianstvím. (Nguyễn T. T., 2014)

Charakteristickým rysem tradiční rodiny je vysoká citová vazba nejen v úzké rodině, ale i v širší, dále zachování kulturních tradic, zvyků a rituálů a také podpora rodinné etiky, rituálů a náboženství. Rodinní příslušníci si pomáhají materiálně, i duchovně, starají se o seniory a starší generace předává mladší životní zkušenosti. Rodina je součástí rodové linie, ze které vyplývají citové vztahy a vzájemná odpovědnost. (Le T. K. D., 2021)

Rodina je základní jednotka společnosti. Pokud rodina neplní dobře své role a funkce, hrozí společnosti narušení harmonie.

Podle Xavier Vãn (2015), rodina jako základ společnosti má tyto hlavní funkce:

- a) Zaprvé emocionální spokojenost mezi členy rodiny. Jedná se o emocionální a fyzické uspokojení mezi manželem a manželkou, láska a úcta mezi rodiči a dětmi (žítí jeden pro druhého) a náklonnost mezi bratry a sestrami v rodině (láska a péče jeden o druhého). Rodina je místo, které by se dalo nazvat domovem. Lidé zde mohou sdílet radost i bolest a jsou zde také uspokojovány emoční potřeby jedinců.
- b) Zadruhé reprodukce. Tato schopnost existuje přirozeně, protože společnost může existovat pouze tehdy, je-li zachováno reprodukční chování. V minulosti byl kladen velký důraz především na mužské potomstvo, jelikož stát potřeboval především pracovní a vojenskou sílu. Na oplátku byla rodině poskytnuta například legitimita.
- c) Za třetí vzdělání. Vzdělání je pro rodinu velmi důležité téma. Rodina je místem, kde je většina dětí pravidelně vzdělávána dospělými. V rodinném prostředí se u dětí začíná formovat osobnost, životní styl a obzvlášť pohled na společnost. Ve vietnamské rodině na budoucnost dítěte mají velký vliv rodiče.
- d) Za čtvrté socializace. Rodinu lze považovat za malou společnost. Každý člověk během svého života rozvíjí svou osobnost. Rodina je prvním místem, kde se jedinci setkávají s různými osobami a jejich povahami a kde se děti učí, jak obstat ve společnosti.
- e) Za páté, ekonomika. Pro Vietnamce je rodina také významným spotřebitelem mnoha produktů, což je důležitý faktor podporující ekonomický rozvoj.

2.1.2 Tradiční morální hodnoty

Tradiční vietnamská rodinná etika představuje pravidla a etické normy, které řídí vztahy mezi jednotlivými členy rodiny, například jak se správně chovat v manželství, nebo jak nejlépe projevovat úctu a poslušnost vůči rodičům. To také ukazuje relativní stabilitu a dlouhodobou pevnost ve vztahu mezi otcem a synem, manželem a manželkou. Mezi normy a hodnoty, jež mají v rodině společný význam, patří: náklonnost, loajalita a harmonie ve vztahu manžel - manželka, synovská oddanost ve vztahu rodič - dítě, mír a harmonie ve vztahu mezi bratry a sestrami. (Nguyễn T. T., 2014)

Morální zákony přispívají k zajištění stability, harmonie a rozvoje v každé rodině a ve vztahu mezi rodinou, klanem a vesnicí. (Trần H. Đ., 1989)

Vztahy ve vietnamské tradiční rodině, se dělí na horizontální a vertikální vztahy. K horizontálním patří hlavně vztah manžel a manželka. Vertikální vztah je zejména vztah rodiče a děti, vztahy mezi sourozenci, vztah ke klanu a vztah k vesnické komunitě.

2.1.2.1 Vztah manžela a manželky

Manželský vztah je považován za základ rodiny a má silný dopad na štěstí, udržitelnost a rozvoj rodiny obecně. Pro udržení a posílení tohoto vztahu je důležitá náklonnost, věrnost a harmonie mezi druhem a družkou. V manželském životě nesmí chybět upřímnost a respekt vůči sobě navzájem. Tyto hodnoty se uplatňují nejen mezi manžely, ale napříč celou společností. Ve Vietnamu je obvyklé, že se osoby vezmou, i když k sobě necítí lásku, ale kvůli povinnostem si mezi sebou vytvoří pouto, které je spojuje po celý život. (Pham V. B., 2016) Obvykle tedy v tradičním vietnamském manželském páru není zapotřebí láska, muži a ženy si vybírají své partnery spíše z povinnosti než ze srdce. Láska nemusí být základem manželství, ale ve vztahu mezi mužem a ženou je nutno její nedostatek vyrovnávat vzájemnou úctou a respektem. Jen tak mohou manželé, kteří se nevzali z lásky, vybudovat klidnou a šťastnou rodinu. (Nguyễn T. T., 2014)

Věrnost, náklonnost a harmonie vyžadují, aby se o sebe manželé starali a respektovali se. Není to pouze morální požadavek, ale jedná se i o požadavek zákona, který byl vytvořen v historických dobách a přetrvává dodnes. Můžeme to vidět v zákonech o rodinné etice dynastií Le a Nguyen nebo v ústavě a zákonu o manželství a rodině v současném Vietnamu. (Đào T. M., 2014)

V tradiční rodině je manželský vztah velmi nerovný. V manželství je kladen důraz na věrnost, avšak ta je zpravidla vyžadována pouze po manželce, což značí, že muž je v manželství nadřazen své partnerce. Takovéto patriarchální vztahy se vyskytovaly již v minulosti. Je zcela běžné, že císaři majetní muži měli několik konkubín, avšak manželka musí být věrná pouze jednomu muži. Ženami, jež byly neprovdané, ale otěhotněly, ostatní opovrhovali, společnost se jim vyhýbala a diskriminovala je. (Báč T. H., 2010)

2.1.2.2 Vztah mezi rodiči a dětmi

Ve společnosti jsou rodiče hlavními osobami zodpovědnými za péči o děti od útlého věku do dospělosti. Důležitost výchovy se projevuje zejména v předškolním věku, kde mohou děti získávat mnoho nových a důležitých poznatků. Ve vztazích rodičů a dětí nesmí chybět vzájemná a bezpodmínečná láska. Rodiče se pro své děti obětují, poskytují jim vlastních zdrojů majetkové i citové zázemí. Každý rodič chce, aby jeho děti byly v bezpečí, a dítě se cítí nejvíce v bezpečí, když je v láskyplné a ochranné náruči svých rodičů. (Nguyễn T. T., 2014)

Rodičovská láska k dětem se odráží ve smyslu pro zodpovědnost. Největší zodpovědností rodičů vůči dětem je naučit je, jak se mají chovat k lidem ve společnosti. Důležité je vychovat své děti tak, aby se staly jedinci, kteří umí správně fungovat v běžném životě. Vychovat je, aby byly vhodnými nejen pro společnost, ale také pro rodinu, klan a vesnici. Rodiče se vždy snaží dávat svým dětem to nejlepší, co mohou. (BáčT., H., 2010)

2.1.2.3 Sourozenecký vztah

Rodiče vychovávají děti, aby se milovaly a pomáhaly si. (NguyễnH. M., 2012)

V tradiční rodině se kvůli požadavku uctívání předků cenilo více synů než dcer, nejstarší syn měl větší moc než druhorozený, což znamenalo, že i vztahy mezi bratry byly také nerovné. (Báč T. H., 2010) Nejstarší syn měl v rodině vysoké postavení, hned po otci. Když rodiče zemřeli, zastával nejstarší syn stejnou roli a odpovědnost jako otec. (Le T. H. K. D., 2021) Pokud odstraníme patriarchální faktory, které upřednostňují muže před ženami, což vede k nerovnosti v sourozeneckém vztahu, duch solidarity, péče, lásky a připoutanosti mezi sourozenci jsou morálními hodnotami. Synové dostávají větší podíl majetku od rodičů než dcery. O dceři se říká, že je dcerou cizích rodičů. Jelikož když se vdá, opustí svou rodinu a bude patřit do rodiny svého muže. Proto rodiče chtějí pro dcery, aby si našly bohatého manžela. (Nováková, 2005)

2.1.2.4 Morální hodnoty vztahující se k rodinnému klanu

Klan hraje velkou roli při zakládání nových vesnic. Vesnice se skládá z mnoha různých rodin, velkých i malých. Dítě je od narození vychovááno ve smyslu rodové linie, např. jaké je jeho postavení v klanu, práva a povinnosti vůči klanu. Mezi všemi příbuznými v rodině je silné pouto. Pokud se vyskytne nějaký problém, celá rodina se sejde a snaží se celou situaci vyřešit. Přitom se snaží ochránit dobré jméno celého rodu. (Bác T. H., 2010) Čím větší je rodina, tím rychleji mohou přijít na nějaké řešení, neboť se můžou podělit o svoje názory a společně něco vymyslet. Vietnamci velmi dbají na svoji pověst i celé rodiny. Často se stává, že řešení problému nebude pro danou rodinu tak důležité, jako snaha zachovat si pověst. Problém je ostatním představen jen do té míry, kdy ještě nenarušuje běžný chod rodiny a nepoškodí potenciálně někoho z výše postavených v rodině atd. (Kocourek, 2018). Proto má v tradiční rodině každý jedinec nejen chránit užší rodinu, ale i širší a nedělat nic, co je v rozporu s morálkou. Jinak by společnost mohla začít rodinou opovrhovat. To by zahanbilo nejen osoby, které se dopustily tohoto provinění, ale i celý klan a také předky. Z toho důvodu si myslím, že kdyby děti přivedly do vietnamské rodiny Čecha/Češku, jednotliví členové rodiny by to mohli považovat za neúctu k vietnamské kultuře. Dalším příkladem ochrany pověsti rodiny může být přísná rodičovská kontrola vůči dcerám. Rodiče mají obavu, že kdyby dcera měla volnost, mohla by otěhotnět před svatbou a to je ve Vietnamu považováno za nemorální. Společnost by takovou dívku odsoudila a o jejích rodičích by se začalo vyprávět, že neumí správně vychovat děti.

2.1.2.5 Vztah k vesnické komunitě

Pro Vietnam je vesnice administrativní jednotkou. Lidé z vesnice mají mnoho výhod, jako jsou veřejná pole zpřístupňovaná vesnicí a obyvatelé dostanou pomoc od vesničanů, když jsou v nesnázích. Díky tomu nutí jednotlivce držet pospolu a sjednocovat se. (Hò K. N., 2018)

Ve vesnicích se tvoří uzavřené komunity. To vede k tvorbě určité sociální bubliny mezi obyvateli. Dále to zapřičiňuje vznik typických tradic. Většina obyvatel vsi se navíc zná již od narození, a proto je vyvíjen na děti velký sociální nátlak, aby se chovaly příkladně, popřípadě v pozdějším věku neměly nemanželské děti či milostný poměr před svatbou. (Kocourek, 2018)

Blízké vesnické vztahy omezují rozvoj jednotlivců, vesnice je jako malá rodina, jednotlivci ve vesnici jsou jako členové rodiny. (BácT. H., 2010)

2.2 Synovská oddanost

Synovská oddanost (Hiếu thảo) je jednou ze základních mravních hodnot. Je to vědomí, myšlenky, jednání a chování dětí vůči rodičům v rodině. Péče by měla vycházet především z lásky k rodičům a přirozené úcty k nim. Nemělo by to být něco, co je vnímáno jako povinnost. Místo termínu „synovská oddanost“ je tedy vhodnější používat termín „oddanost rodičům“ (neboli „lásky k rodičům“). Hiếu není jen o péči o rodiče, ale musí se také pamatovat na předky a být vděčný za své kořeny. Úmrtí předků se slaví častěji než narozeniny. Synova péče o rodinné tradice je považována za základ pro pokračování těchto tradic do budoucna. (LânT. H., 2014)

Dle konfucíánského pojetí má sociální morálka rozšiřovat rodinnou morálku. Konfucianismus považuje synovskou oddanost za základ lidské morálky a vždy podporuje vděčnost, úctu, výchovu, péči, naslouchání učení od rodičů a být vděční předkům. (Ngô T. L. A. Hoàng T. T., 2018)

V buddhismu je synovská oddanost velmi ceněna. Zahrnuje lásku, úctu, poslušnost, péči o rodiče, uctívání a vzpomínání na předky. Buddhismus tvrdí, že lidé nemají jen současný život, ale také posmrtný život prostřednictvím reinkarnace, karmy, smrtí život nekončí. V buddhismu jsou především obavy: Kam půjdou rodiče po smrti? Jak může rodičům pomoci, aby měli mír a štěstí v životě i v životě po smrti? Synovská oddanost k rodičům se podle buddhismu odráží i v jejich postoji k uctívání mrtvých, při kterém se pálí kadidlo. Po smrti rodiče se synovská oddanost projevuje uctíváním a vzpomínáním na zásluhy a milosti rodičů a prarodičů. Každý rok si musí připomínat výročí a vyjádřit vděčnost. (Corsini, 2019)

Povinnost Hiếu thảo se vyjadřuje dvěma hledisky, a to materiálním a duchovním. Z materiálního hlediska je to péči o rodiče (nenechat rodiče hladovět, mít léky, podporovat rodiče finančně...) Duchovní je úcta k rodičům, rodiče by měli být hrdí a šťastní ze svých dětí. Děti musí dobře žít, postarat se o sebe a své rodiny, stát se užitečnými lidmi, nečinit své rodiče smutnými a zahanbenými kvůli špatným a hříšným věcem. (Lân T. H., 2014)

Kdyby se někteří nechovali dobře ke svým rodičům, nebudou mít dobrý život, ani nemohou dobře žít s ostatními. Tomu se říká „bất hiếu“, což je největším hříchem

v chování a životě člověka. Lidé, kteří jsou oddaní svým prarodičům a rodičům, jsou pro své děti dobrým příkladem, který mohou v budoucnu následovat. (Tuệ An, 2022)

Konfucianismus a buddhismus sdílí stejný koncept synovské oddanosti: vděčnost, respekt a ohleduplná péče o rodiče, když jsou staří nebo nemocní. Pokud jejich rodiče zemrou, musí zařídit pohřeb. Zároveň musí uctívat své předky. Také musí své rodiče poslouchat a plnit jejich přání. (Ngô T. L. A. Hoàng T. T., 2018)

2.3 Vietnamská rodina v současné době

Vietnamské rodiny v současnosti postupně přechází od tradičního životního stylu k modernímu. Většina již žije stejným způsobem, jako rodiny západního světa.

Pro tradiční rodinu ve Vietnamu byly důležité hodnoty, jako loajalita manželky k manželovi, manželka se podřizuje manželovi, děti musí poslouchat své rodiče a musí být udržována harmonie v rodině.

Dnes se vietnamská rodinná kultura změnila. Manžel a manželka jsou si před zákonem rovni. Většina žen má zaměstnání, není závislá na manželovi, může studovat. K důležitým hodnotám (harmonie, vřelost) patří i osobní úspěch. Ke změnám dochází i ve vztahu manželů, od chování, po práci a řešení domácích prací. Je to z důvodu, že manželka není ekonomicky závislá na manželovi. Manželé vzájemně respektují své názory a jsou ochotni se podělit o všechny domácí práce. (Trần N. M. T., 2020)

V dnešní době se v rodinách posílila tendence k individualizaci a respektování individuální svobody. Míra individuální nezávislosti je nyní považována za faktor kvality rodinného života. Individuální nezávislost je podporována a rozvíjena rodinou, vytváří jedinečný životní styl, osobnost a tvůrčí schopnosti, díky nimž má každý člověk vlastní identitu. (Đào T. M., 2014)

V tradiční rodině lidé vyžadovali poslušnost dětí vůči rodičům, zachování úcty k předkům, synovskou oddanost k rodičům. Nyní prosazují zájmy, štěstí, touhy a nezávislost každého jednotlivce. Manželé berou lásku jako základ. Vztah mezi rodiči a dětmi je volnější. Rodiče respektují názory dětí.

Typickým rysem nové rodinné kultury se dnes stává rovnocenný vztahy mezi manžely: rovnost v právech a povinnostech, láska a péče, sdílení povinností s rodinou, vytváření podmínek jeden pro druhého a společný rozvoj. Soudržnost rodiny je dnes volnější a méně udržitelná než dříve. (Phạm V. N., 2022)

V současné době se již tolik ve Vietnamu neodsuzuje předmanželský sex, homosexualita, pozdní sňatky, rozvody a rozchody. Je to z důvodu toho, že se rozšířil způsob západního životního stylu, který se dotkl i Vietnamu. Dříve toto nebylo společností pozitivně hodnoceno, či to přímo část společnosti odsuzovala. (Đào T. M., 2014)

3 Výběr životního partnera ve Vietnamu

Můžeme říci, že z hlediska manželského vztahu se Vietnam v současnosti dělí na dvě skupiny. První skupina je modernější, která více směřuje k západním zvykům. Druhá skupina je tradiční, jež je spojována s dodržováním mnoha zvyků.

3.1 Od 19. století do roku 1945

Až do 20. století bylo manželství ve Vietnamu důležitým tématem nejen pro páry, ale i pro úzký rodinný okruh a všechny členy širší rodiny. Z tohoto důvodu se rodiče velmi zajímali o výběr snachy či zete. Životního partnera si děti nemohly vybrat samy. Kritéria pro výběr stanovovala rodina. V tradičním Vietnamu bylo manželství rodinný podnik. Účast rodičů na sňatcích jejich dětí byla uznávána a podporována feudálními zákony, od zákona Hong Duc v 15. století, zákona Gia Long v 19. století, až po občanské zákoníky vydávané ve francouzském koloniálním období před rokem 1945. Dle zákona Gia Long byl sňatek právní smlouvou mezi hlavou rodiny ženicha a rodinou nevěsty. Za podpis této smlouvy zodpovídali opatrovníci obou rodin. Podpisy novomanželů nebyly vyžadovány. (Nguyễn H. M., 2008)

Pro tradiční manželství nebyla důležitá láska. Rodiče věřili, že pro šťastné manželství dětí je potřeba moudrost a zkušenost. Měli obavy, že pokud bude výběr životního partnera ponechán pouze na dětech a jejich vlastním rozhodnutí, slepá láska, kterou by byly vedeny, by mohla zničit jejich budoucnost a také zapříčít rodinné konflikty. Proto byl často nezadaným chlapcům a dívkám zakázán blízký kontakt s osobami opačného pohlaví, aby se nenechali zlákat láskou. Bylo obvyklé, že se snoubenci neznali až do svatby. Přestože bydleli ve stejné vesnici, příliš spolu nehovořili a až ve svatební den měli šanci spolu komunikovat a více se poznat. V období před rokem 1945 milostný vztah jednotlivců přísně kontrolovala rodina. Chlapci a dívky neměli příležitost k seznamování a randění a nemohli tak vyjadřovat své skutečné pocity. Pro rodinu bylo důležité, aby snacha byla zdravá a pracovitá. Očekávalo se, že bude mít čtyři ctnosti, což jsou pracovitost (phụ công), vzhled (phụ dung), projev (phụ ngôn), slušná povaha (phụ hạnh), musela být hodná a také musela mít tyto kvality: skromnost, ženskost, elegance, zručnost v ženských pracích, příjemnost v konverzaci a dobré chování. Klád se velký důraz na to, aby byla schopná mít děti, být poslušná k manželovi a k jeho rodině. Zeť musel vyjadřovat svou synovskou

oddanost k tchánovi a také přispívat k hospodaření rodiny do budoucna. (Nguyễn P. L., 1998)

Bohatství byl jedním z faktorů při výběru partnera, avšak nebylo až tak důležité. Bohaté rodiny nabízely své dcery chudým rodinám, které měly chytrého syna. Očekávalo se totiž od budoucího zetě, že získá postavení u dvora a díky tomulepší vliv celé rodiny.

Při výběru partnera se hledělo hlavně na sociální status rodiny, především na postavení ve státní správě. Většinou musela druhá rodina pocházet ze stejné sociální vrstvy.

Pokud děti nebyly spokojeny s výběrem partnera, měly jedinou možnost. Opustit svou rodinu a domov, což byl však projev nevděčnosti. Za toto jednání je rodina vydědila. (Strašáková, 2022)

3.2 Období 1945 až 1985

Revoluce v roce 1945 zrušila kolonialismus – feudalismus, vybudovala stát Vietnamské demokratické republiky a otevřela tak novou éru v dějinách vietnamského národa. Společenský kontext tohoto období se zdál být pro milostné vztahy a volná manželství velmi příznivý. V tomto období se ženy snaží jít proti domluvenému sňatku a absolutní autoritě patriarchy. Prezident v roce 1946 vyhlásil rovnost mužů a žen a povzbudil vietnamské ženy, aby se aktivně účastnily společenských aktivit. Poté v roce 1960 v zákoně o manželství a rodině uznal to, aby děti měly svobodu na lásku a výběr partnera. Ve Vietnamu byly deklarovány a hojně šířeny čtyři právní principy nového modelu manželství a rodiny: 1) progresivní, dobrovolné manželství; 2) monogamie; 3) rovnost mezi muži a ženami a ochrana práv žen v rodině; a 4) ochrana zájmů dětí. (Nguyễn Đ. C., 2015)

Mnoho mladých lidí opustilo své rodiny, zapsali se do škol a přidali se k pracovní síle na stavbách, farmách a továrnách. Kolektivní život mimo rodinu byl příznivým prostředím pro individuální rozvoj přátelských a milostných vztahů mladých lidí. Snahou státu o rozšíření vzdělanosti se zvýšila vzdělanostní úroveň a kulturní znalosti mladé generace. (Nguyễn H. M., 2008)

Společnost bojovala za svobodnou lásku mezi muži a ženami, avšak velmi odsuzovala sex mimo manželství, považovala jej za hřích. Sex před svatbou a cizoložství z jakéhokoli důvodu se považovalo za nezákonný vztah muže a ženy a nemorální čin. Ti, co toto porušovali a byli odhaleni, byli vystaveni přísným disciplinárním opatřením, která

jejich postavení a důstojnost v očích ostatních již nikdy nenavrátily. Například, pokud byla osoba ve vedoucí pozici, ale dopustila se cizoložství, byla okamžitě zbavena funkce. Pro studenty nebo řadové zaměstnance platila hrozba vyhození ze školy nebo ztráty práce. Navíc se dané osoby často potýkaly s opovržením ze strany společnosti, ztrátou přátel i rodiny. Co se týče rodičů, milostný vztah zahrnující předmanželský sex u dcery byl považován za neodpustitelný čin, protože mohl vést k ponížení celé rodiny. Proto rodiče přísně sledovali heterosexuální přátelství u dcer. I přes přísnou rodinnou a společenskou kontrolu stále docházelo k milostným vztahům a předmanželskému sexu, zejména mezi internátními studenty na univerzitách a vysokých školách a zahraničními pracovníky žijícími daleko od domova. Belanger a Khuat Thu Hong (1995) uvádí, že chlapci a dívky se mohli setkat pouze na místech, kde se dalo sledovat jejich chování. Dále tvrdí, že největším rozdílem mezi tradičním manželstvím a tímto obdobím je, že kromě účasti rodiny se zúčastnil i stát. Prostřednictvím agentur a organizací stát přímo podporoval sňatky členů nebo do nich zasahoval. Bývaly i doby, kdy lásku mladých mužů a žen a založení rodiny musely být schváleny organizacemi, jako je armáda nebo policie. (Nguyễn Đ. C., 2015)

Zdá se tedy, že sociální kontext plánované ekonomiky vytváří příležitosti pro svobodu lidí v milostných vztazích. Na druhou stranu v daném období kromě rodiny zasahovaly i sociální instituce a přísně kontrolovaly milostné vztahy. (Nguyễn H. M., 2008)

3.3 Výběr životního partnera v současné době

V současné době se při výběru partnera rozhodují již jednotlivci. I když se svoboda dětí ve výběru životního partnera zvyšuje, role rodičů a rodin v manželství jejich dětí je stále důležitá. Neznamena to, že je nutí, ale vyjadřují svoje názory.

Dnes mají lidé více příležitostí se setkat a více se poznat před uzavřením sňatku. Mladí lidé se seznamují stejně jako v Česku, přes kamarády, ve škole, v práci. Mají možnost chodit spolu ven a mluvit až do večera, mohou jet na výlety dále od vesnic a nemusí mít strach. V 60. letech minulého století si chlapci a dívky ve dne na ulici jen povídali a viděli je sousedi a již z toho vznikl problém. Nyní se stále častěji seznamují online. Přestože aplikaci Tinder ve Vietnamu moc lidí nezná, Facebook je oblíbená stránka pro seznámení. Ve Vietnamu dívky nechodí do baru, aby se seznámily. I námluvy se stále řídí tradičními pravidly, například pozvat muže na schůzku je pro mnoho Vietnamek velmi

neobvyklé. Konzervativnější Vietnamky si berou na první rande doprovod, například kamarádku. (Šetinová, 2018)

Zasahování do manželství svých dětí ve Vietnamu v tom smyslu, že rodiče a prarodiče v rodině měli konečné rozhodnutí o manželství, se snížila, zejména od období po roce 1975. (Nguyễn Đ. C., 2015)

Tradiční kulturní stereotypy již příliš nezasahují a nekontrolují milostný vztah mladé generace. Lze říci, že zlepšení vzdělání lidí, též práce mimo rodinu, pomáhá v rozhodnutí výběru životního partnera. V dnešní době lidé spíše uzavírají manželství z lásky, nikoliv kvůli majetku a rodině. Často to bývá tak, že se partneři dlouhodobě znají, což jim ulehčuje rozhodnutí o tom, zda uzavřít sňatek či ne.

3.4 Rozvod ve Vietnamu

Rozvody jsou zde velmi neobvyklé. Již v minulosti společnost považovala za normální to, že se manželé nerozvádí, ale vyřeší svoje problémy. Pokud došlo v rodině k rozvodu, tak to způsobilo, že se společnost na rodinu dívala opovržlivě.

V současnosti díky rozšíření západních zvyků nejsou ve Vietnamu rozvody již atypické. Mnoho lidí si raději zvolí tuto cestu, aby byli nešťastní.

Dnes se mnoho lidí podílí na socioekonomických aktivitách mimo rodinu, což vede ke zlepšení znalostí a sociálního kapitálu. Vietnamské ženy si více uvědomují svá práva a většinou mají větší hlas v rodině, již nejsou ekonomicky závislé na manželovi. Výrazně se změnil rodinný stav a postupně se ve všech činnostech zrovnoprávnily genderové vztahy mezi muži a ženami. Ve velkých městech mají muži a ženy příležitost ke vzdělání a přístup ke kvalitní práci. V některých rodinách může přetrvávat, že muži nemají kladný vztah k rovnosti, což může vést ke konfliktu v manželství. (Trần N. M., 2018)

Existuje mnoho důvodů, proč se manželé ve Vietnamu rozvádí. K nejčastějším příčinám patří nevěra, domácí násilí a neshody v rodinných vztazích (např. vztah mezi tchýní a snachou).

Častou příčinou rozpadu rodin je nevěra. Ve Vietnamu je obvyklejší, že muži podvádí více než ženy. Někteří muži berou milenku jako trofej, aby potvrdili svou mužnost. Ženy podvádí, protože necítí hodnotu v rodině, což vede k emocionálnímu zhroucení. Lze říci, že k nevěře dochází kvůli domluveným sňatkům nebo si dotyční musí vzít osobu, ke které nic necítí. (LêT. T., 2022)

Další příčinou je domácí násilí. Většina obětí domácího násilí jsou ženy a děti. V minulosti, když byly týrány, to ženy často tolerovaly, aby podpořily rodinné štěstí nebo se bály, jak se na ně bude dívat společnost. Ženy nechodily do práce, staraly se o děti a domácnost, byly tedy ekonomicky závislé na manželovi. V dnešní době je žena vzdělaná, má práci, již není závislá na manželovi, takže nebude snášet domácí násilí. Volí tedy možnost rozvodu. Závislost (alkohol, drogy, gamblerství) je jednou z příčin domácího násilí. Někdy muži používají pití alkoholu jako omluvu k nadávkám a urážkám manželky a dětí. Gambler, když prohraje všechny peníze, vylívá si vztek na manželce a dětech. Častým důvodem jsou i ekonomické potíže. Mnoho rodin se nachází v těžké ekonomické situaci, jeden obviňuje druhého a poté dochází k násilí. Nastává situace, kdy jeden nutí druhého, aby na něm finančně závisel. Důvodem může být také nepochopení zákona. Mnoho lidí se domnívá, že domácí násilí není v rozporu se zákonem. Jelikož si říkají, že takto učí své ženy a děti, ostatní lidé nemají právo zasahovat, protože je to vnitřní záležitost rodiny. Jednou z hlavních příčin domácího násilí je genderová nerovnost. (Nguyễn M.T. 2020)

U dvojic, které se vezmou brzy, je větší pravděpodobnost, že se rozvedou, než u párů, které se vezmou v dospělosti.

Finanční problémy jsou v dnešní době velmi častou příčinou rozvodů. Peníze hrají v životě důležitou roli, obzvláště když mají partneři děti a peněžní potřeby jsou tedy vyšší. Finanční potíže často vedou ke konfliktům. Pokud obě strany problém nevyřeší, bude snadné se rozvést. (LÊT., 2021)

Dnes se mohou manželé rozhodnout ukončit manželství bez přílišného tlaku rodiny a komunity. I když je rozvod ve Vietnamu nyní normální, ve skutečnosti je rozvod pro každého jednotlivce stále nečekanou situací. (Trần N. M., 2018)

3.5 Těhotenství před svatbou

Těhotná nevěsta před svatbou již není v dnešní vietnamské společnosti nic neobvyklého. Otěhotnění před svatbou má však i negativní stránky.

Pozitivní je, že otěhotnět před svatbou je jistota. Otěhotnění před svatbou zbaví pár úzkosti z toho, jestli budou mít děti, nebudou se muset starat o to, zda jsou schopni mít děti. A až se jim narodí dítě, bude pár psychicky v pohodě, místo toho se soustředí na podnikání a péči o svou budoucnost a také na potomka. (PhuongA., 2022)

Faktem však je, že mnoho dospělých neakceptuje předmanželská těhotenství, myslí si, že je to něco, co by se nemělo dělat. Pokud dívka otěhotněla před svatbou, k čemu je tedy svatební noc. Většina rodičů, když se dozví, že jejich dcera je těhotná, se cítí nesmírně zklamaně. Mnoho rodin si myslí, že dívka, která je těhotná před svatbou, není slušná dívka, není řádně vychována, nemá žádnou osobnost a důstojnost. Proto rodina, která zjistí, že přítelkyně nebo snoubenka jejich syna je těhotná, bude mít na tuto dívku často špatný pohled. (Hài, M. 2019)

Navíc těhotenství před svatbou v mladém věku a následný rychlý sňatek často vede k tomu, že partneři nemají žádné znalosti o manželství a rodině, neboť o tom nikdy dříve neuvažovali a ani nepřemýšleli nad tím, co vše to obnáší. (Phuong A., 2022).

Otěhotnění před svatbou má pro dívky vážné následky. Jedním z následků je to, že je jak dívka, tak i její rodina společností opovrhovaná. Dále se tedy budeme zabývat první generací, která dlouhodobě žije v České republice, zda má stále stejné názory či se jejich názory změnili vlivem jiných tradic v ČR.

4 První generace Vietnameců v ČR

Vietnamská komunita je jednou z početně významných menšin v České republice. V České republice žije 64 851 vietnamských příslušníků. Po Slovácích a Ukrajincích je to třetí největší zahraniční skupina (Válova, 2022). Vietnamská diaspora se 3. července 2013 stala uznanou národnostní menšinou v České republice (Danda, 2013).

4.1 Historie příchodů Vietnameců do ČR

Přistěhovalectví z Vietnamu do Československa probíhalo v několika vlnách. Již během „francouzské války“ ve Vietnamu v letech 1946 až 1954 bylo několik jedinců přijato na univerzitu v Československu. V roce 1956 přišla stovka dětí z oblastí postižených válkou. Děti byly umístěny do Chrastavy, kde zůstaly pohromadě. Jejich adaptace na české prostředí byla částečně zpomalena, protože děti žily ve vietnamské skupině. Kontakt s Vietnamem jim pomohli udržovat tři vietnamští učitelé, kteří je kromě rodného jazyka učili i dějepis a zeměpis. Po třech letech v Chrastavě se většina vrátila zpátky do Vietnamu. Patnáct jedinců vystudovalo střední školu v Československu a někteří i vysokou školu. (Pechová, 2007)

Smlouvy z let 1979 a 1980 zajišťovaly nové učně, praktikanty v různých oborech ve strojírenství a spotřebním průmyslu. Délka pobytu byla dohodnuta pro učně na sedm let a pro praktikanty na čtyři roky s možností prodloužení. V letech 1980–1983 jich bylo 30 000 a maximálně 35 000. Po další mezivládní dohodě se počet zmenšoval. V roce 1985 to bylo 19 350 lidí, z nichž většinu tvořili muži. Vietnamci byli umísťováni po celé republice, nejvíce jich žilo v Praze. Do konce 80. let se tento počet v době vypršení mezistátní smlouvy v roce 1990 postupně snížil až o jednu třetinu. (Kocourek, 2008)

4.1.1 Členění na časové úseky

V celém sledovaném období, od konce 40. let 20. století až po současnost můžeme rozeznat několik výrazných fází periodizace.

- První je Počáteční fáze pomoci Československa. Jsou to jednotlivci a váleční sirotci z „francouzské“ války ve Vietnamu (1946–1954) umístění v Chrastavě od roku 1956, dále malé skupinky studentů.
- Druhou fází je přijímání imigrantů z americké války v roce 1964–1973.

- Třetí fází je imigrace jako mezistátní spolupráce. Po roce 1975 byly uzavřeny nové mezivládní dohody mezi již sjednocenou Vietnamskou socialistickou republikou a Československem. (Brouček, 2005: 132–134).

Následující patnáctileté období (1975–1989) lze rozvrhnout do tří pětiletých úseků:

- a) v letech 1975–1980 je patrná spontánnost ve výběru uchazečů o studium, někteří účastníci této migrace označují období jako chaos v organizaci.
 - b) v první polovině 80. let vstupuje do organizace lepší řád a migrace je výběrem adeptů považována za relativně lepší. Protože je snaha vysílat učně a praktikanty do ČSSR podle potřeb provincií a jednotlivých ministerstev a jejich podniků, přiděluje vietnamská vláda kvóty z celkových ročních počtů dohodnutých s ČSSR. Jazyková výuka migrantů probíhá také ve Vietnamu, pak následují intenzivnější kurzy v ČSSR.
 - c) ve druhé polovině 80. let postupně z obou stran sílila tendence k vlastnímu jednostrannému využívání situace. Československo stále více zařazuje Vietnamce do méně lákavých oborů, jako práce v továrnách a pomocné práce. Vietnamští dělníci jsou častěji považováni za „záchranný plán“. Na vietnamské straně je možnost migrace za úplatu a vietnamští pracovníci své výdělky posílají do Vietnamu. (Brouček, 2005: 132–134)
- Čtvrtou fází v letech 1990–1991 bychom mohli chápat jako určitou mezihru. Mezi Vietnamce, kteří se podíleli na organizaci vietnamské migrace v bývalém Československu, tehdejší vláda uvolnila 14 milionů dolarů na zaplacení odstupného. Tyto peníze byly určeny pro Vietnamce, kteří měli smlouvy o pracovních pobytech v zemi a kterým v důsledku ekonomické transformace již nemohli zajistit zaměstnání. Někdejší pobyt v ČSSR tak umožnil pobyt v ČR nebo jinde v Evropě. Možností, jak situaci zvládnout a nepodléhat reemigrace z ČSSR a repatriačním tlakům z vietnamské strany, které způsobily návrat Vietnamců do vlasti, bylo více.
 - a) Otevření hranic na západ po listopadu 1989 vytvořilo možnost sekundární migrace do sousedních zemí, zejména do Německa a následně do dalších zemí, jako je Nizozemsko, Rakousko a Francie.
 - b) Kromě sekundární migrace se naskytl i šance zůstat v českých zemích založením společnosti s.r.o., pokud spoluvlastníkem byl český občan. V další právní souvislosti z takto legálně získaného živnostenského oprávnění vzniklo právo na dlouhodobý a později trvalý pobyt na území ČR. (Brouček, 2005: 132–134)

- Fázi od roku 1992 do současnosti lze charakterizovat jako vytváření nových a doplňování stávajících místních vietnamských komunit. Na tomto procesu se podílely následující imigrační toky Vietnamců do ČR:
 - a) z Vietnamu na základě československých předpisů o možnosti sloučení rodin oddělených emigrací jednoho z jejich členů;
 - b) příchodem z Německa;
 - c) příchodem z jiných zemí především ze Slovenska, z Polska a Maďarska s podmínkami pro stánkový prodej (Brouček, 2005: 134);
 - d) z Vietnamu putovala migrace nelegálně přes Rusko, kde jednotlivci a malé skupiny pobývali v Moskvě až tři měsíce při čekání na další cestu do Maďarska, a poté přes Maďarsko a Slovensko do České republiky. Někdy se této migraci říká air people, protože lidé byli transportováni letadlem, truck people transportováni kamionem, či boat people, tedy transport prostřednictvím lodě. Název se odvíjí od způsobu dopravy. (Pechová E. , 2007)

4.1.2 Struktura vietnamské diaspory

Vietnamskou diasporu v České republice lze rozdělit do tří skupin podle času příjezdu.

První skupinu tvoří starousedlíci. Mezi starousedlíky řadíme ty, kteří přišli v předrevolučních letech a po sametové revoluci. Obě skupiny dorazily v různou dobu a za jiných podmínek. Tyto skupiny spojuje maloobchod jako živobytí. Někteří jedinci ze skupiny starousedlíků využili neznalosti prostředí nově příchozích a založili si zprostředkovatelskou službu na plné důvěře klienta v poskytovatele služeb, jakkoli je to pochybné. Dalším společným znakem těchto dvou skupin je stejný pobytový status. Většina z nich má trvalý pobyt, komunikují česky (někteří využívají své jazykové znalosti k poskytování tlumočnických služeb a někteří komunikují s majoritní společností na základní úrovni dostačující pro ekonomické činnosti a jednání s úřady). (Ngo Q. N., 2018)

Do druhé skupiny patří imigranti z Vietnamu, kteří do ČR přichází od přelomu století do současnosti. Tito migranti jsou označováni jako ekonomičtí migranti. Je pro ně charakteristické, že přišli v době přísných migračních zákonů a horších ekonomických podmínek. Maloobchod starousedlíků v té době procházel krizí. Stále více Vietnamců se stěhuje do jiných měst a vesnic v pohraničí, aby si tam otevřeli kamenné obchody. V této době jsou Vietnamci nuceni proměnit maloobchodní potraviny na večerky, nehtová studia

nebo restaurace. Všechny ekonomické změny znamenají, že je nutné mít alespoň základní znalosti z pobytové, živnostenské, daňové a další legislativy. Nově přichází více spoléhají na pomoc svých příbuzných a jsou méně integrováni do většinové společnosti. (NgoQ. N., 2018)

V případě nejnižší vrstvy jde především o běžné prodejce na tržnicích, kuchaře a číšníky v asijských restauracích, dělníky ve výrobě, stavební dělníky atd. Do této skupiny lze samozřejmě počítat i novou vlnu přichozích vietnamských migrantů za prací do továren. (Martínková, 2011)

4.2 Důvody, které vietnamští státní příslušníci přivedli do ČR

V 80. letech 20. století v důsledku tří válek v Indočíně, neefektivní státem plánované ekonomiky a špatné politicko-ekonomické situace v komunistickém východním bloku čelila vietnamská ekonomika zkáze. Lidé z mnoha vietnamských provincií vzdorovali hladomoru nebo velkým ekonomickým potížím kvůli špatně prováděným pozemkovým a finančním reformám. Kvůli vojenským výdajům byly rozpočtové zdroje téměř vyčerpány a vládní příjmy byly velmi nízké. Vzhledem ke špatné ekonomické situaci byly na šestém sjezdu komunistické strany v Hanoji v prosinci 1986 zahájeny rozsáhlé reformy (đổi mới). Ekonomická situace Vietnamu se v následujících letech zlepšila. Avšak mnoha rodinám, zejména na venkově, se stále nepodařilo dosáhnout slušné životní úrovně. Procento nezaměstnanosti a chudoby byly ve Vietnamu velmi vysoké, zejména ve venkovských oblastech. (Nožina Kraus, 2020)

Z tohoto důvodu si Vietnamští občané zvolili pracovat v zahraničí. Cesta za prací, a pokud se jedná o cestování do neznáma, je často jediná možnost, jak zajistit rodinu (Pechová E., 2007: 19). Přestože jsou lidé ve Vietnamu kvalifikovaní a mají vysokoškolské vzdělání, dobrou práci s dobrým platem často nenajdou (Bittnerová, 2005). Zároveň se lidé snaží vydělat si v zahraničí co nejvíce peněz z důvodu, že se zadlužili ve Vietnamu proto, že potřebovali peníze na cestu do zahraničí.

Většina vietnamských migrujících pracovníků získává informace o pracovních a životních podmínkách (a pracovních příležitostech) v České republice od svých přátel a krajanů (Nožina Kraus, 2020: 30–35), protože součástí vietnamské kultury je sdílení informací o ekonomických příležitostech, včetně těch, které se týkají pracovní migrace.

Dalším důvodem migrace do ČR může být rodina. Rodina je často rozdělena, část žije ve Vietnamu a část v ČR. Často první, kdo odletí, je manžel. Usadí se v ČR a v době, kdy má dostatek peněz, přiveze manželku a postupně i děti. Zároveň, pokud se dotyčnému dobře daří především z hlediska finančního, do ČR zve některé ze svých příbuzných. Pomáhá jim s prací, a to většinou až do fáze, kdy jsou soběstační, a tím získávají možnost se zde také usadit. Může to být i naopak. Někteří Vietnamci posílají své děti narozené v ČR zpět do Vietnamu za prarodiči. Chtějí, aby se jejich děti naučily mateřský jazyk a aby poznaly svoji kulturu, také někdy nemají možnost se kvůli práci malým dětem věnovat.

Studium je také jedním z důvodů migrace. Mnoho vietnamských studentů sní o studiu v zahraničí, které jim poskytne kvalitní vzdělání v oborech, jež zatím nejsou ve Vietnamu dostupné. Některé české univerzity podepsaly s vietnamskými partnery dohody o přijímání vietnamských studentů. (Pechová, 2007: 22) Tito lidé v ČR potom nezdědka zůstávají.

4.3 Způsob života a podnikání

Počátkem 90. let si Vietnamci pronajímali stánky na tržnicích nebo místech, kde si stavěli prodejní stoly (tato forma prodeje je ve Vietnamu zcela běžná) a mezeru na trhu zaplnili levným textilem a elektronikou z Asie. Soustřeďovali se především v místech, kde si mysleli, že získají nejvyšší zisky, takže významné komunity začaly vznikat ve velkých městech (Praha, Brno, Ostrava) a v pohraničí (Cheb, Železná Ruda, Aš, Potůčky aj.). (Martínková, 2011)

Nejnámější je vietnamská tržnice SAPA v Praze Libuši. Toto místo je pro Čechy jako asijská vesnice. Zde lze vidět tradiční rysy etnické ekonomiky, jako je ústní uzavírání smluv. Jejich prostory nabízí všechny potřebné služby na jednom místě a zároveň tvoří centrum pro přenos informací. Mnoho vietnamských občanů v SAPĚ podniká jako prodejci textilů, hraček, elektroniky a asijských potravin. Zároveň zde najdeme i gastronomii, cestovní ruch, realitní kanceláře či překladatelství a tlumočnictví. Také se zde slaví různé svátky či životní události, nebo tu probíhají i hodiny doučování vietnamštiny i dalších předmětů, jako je matematika. Mnoho lidí tuto oblast již opustilo a našlo si jiné místo pro jejich podnikání. Dále je SAPA také pro některé z Vietnamců místo, kde si mohou najít přátele. (Vietnamci v úzkých hledají pomoc u své komunity v libušské Sapě, 2022)

V současné době většina vietnamských občanů v ČR podniká na základě živnostenského oprávnění. Můžeme se s nimi setkat v obchodě s oblečením a obuví, ale nejčastěji v malé prodejně potravin (večerka). Vietnamci také otevírají stále více restaurací a nehtových salonů.

Z důvodu neznalosti jazyka nebo kulturních odlišností pro vietnamské imigranty jim někteří vietnamští příslušníci, kteří mluví dobře česky, poskytují zprostředkovatelské služby („dịch vụ“). Tvoří je firmy nebo jednotlivé OSVČ, které na českých úřadech vyřizují záležitosti (živnostenské listy, daně, pojištění, řidičské průkazy atd.), poskytují rady a informace o českém podnikatelském prostředí, pomáhají při hledání bydlení, tlumočí u lékaře, ve školách, které navštěvují jejich děti atd.. (Pechová Martínková, 2011: 19)

Vietnamci jsou velmi pracovití lidé. Vietnamské maloobchody mají otevřeno každý den od 7 do 22 hodin, zákazníci v nich mohou nakupovat 15 hodin denně, včetně sobot a nedělí. Pečlivě sledují slevy v supermarketech, aby mohli nabízet potraviny či drogerii levněji. Pro Vietnamce není problém vstát brzy ráno, aby jeli pro zboží do velkoobchodu (Winter, 2017). Nemají den volna. Svátky a dovolená pro vietnamské pracovníky nic neznamenají. Obecně platí, že obětují veškerý svůj čas, aby si vydělali peníze pro své děti a poslali je zpět k rodinám do Vietnamu. Obvykle tyto večerky provozují manželské páry, kde se manžel stará o zásobování a manželka je prodavačka. Jejich děti po škole také pomáhají, dalo by se tedy říci, že je to rodinný podnik.

4.4 Vztah k Vietnamu

Pro první generaci Vietnamců, kteří žijí v České republice, je rodina stále základem. Daleko od rodné země je rodina často jediné, na co se mohou spolehnout. Členové se navzájem podporují a pomáhají si. První generace se snaží zůstat v kontaktu se svou rodinou ve Vietnamu po telefonu, přes Facetime, Facebook, Skype, Zalo... Soudržnost rodiny se projevuje i v posílání peněz příbuzným do Vietnamu. Rodiny ve Vietnamu si často myslí, že Vietnamci žijící v Česku jsou bohatí. Rodiny žijící ve Vietnamu totiž netuší, jak těžké je v Česku pracovat. Myslí si, že je snadné si vydělat peníze, jelikož členové diaspory žijící v ČR o své těžké situaci mlčí. Nechtějí prozradit, že aby si vydělali, musí často pracovat přesčas (Nožina, Kraus, 2020: 34). Dle mého názoru, je to tím, že v tom hraje velkou roli, image“. Protože Vietnamci, kteří přiletí na návštěvu, přivezou pro všechny příbuzné spoustu dáreků a také jim dají peníze. Chtějí si zachovat slušný vzhled

rodin. Pokud se vrátíte do Vietnamu bez dáreků, je to považováno za neslušné. Rodina se chce předvést, že mají někoho z rodiny v zahraničí a že je úspěšný podnikatel a vydělává si hodně peněz pro celou rodinu.

I přesto, že zde mnoho Vietnamců žije dlouho, to neznamená, že zapomněli na svoji kulturu. Stále dodržují zvyky a tradice, ať se to týká svátků, či jiných událostí. U většiny rodin můžeme např. vidět oltář pro jejich zesnulé, kam zesnulým nosí jídlo, peníze a další věci. Tím dbají o pohodlí zesnulých, a zároveň si tím zajišťují jejich náklonnost, aby se rodině dařilo. K zesnulým se vždy modlí muž. S prosbou o pomoc se na své předky obrací Vietnamci také vždy, když je čeká výjimečná událost, např. podepsání smlouvy, složení zkoušky, otevření obchodu apod. Další zajímavostí je, že se Vietnamci řídí nejen kalendářem země, ve které žijí, ale i vietnamským kalendářem (lunárním). Dále je typické to, že na svátky, jako Nový rok (Tết), zpravidla člen rodiny letí zpátky do Vietnamu, protože tento svátek je pro Vietnamce nejdůležitější v roce, je to svátek míru, lásky, pohody a přátelství. V této době se setkávají rodiny a příbuzní. Málokdy se však stane, že by jela celá rodina, neboť nechtějí zbytečně uzavřít svoje podniky.

Všechny vietnamské zvyky by chtěli rodiče přenést i na děti, aby v budoucnu věděly, co by měli slavit, kdy slavit atd. Také chtějí, aby se jejich děti chovaly podle jejich představ, a proto se v některých rodinách objevují neshody mezi rodiči a dětmi. Ne každé dítě dokáže žít podle představ rodičů, neboť má vlastní názory.

4.5 Integrace vietnamské diaspory do ČR

Vietnamská diaspora se považuje za velmi uzavřenou a izolovanou, avšak je pracovitá a nezávislá. Nejtěžší to mají obvykle nově příchozí Vietnamci ve věkovém rozmezí 30–55 let, kteří žijí v ČR na základě dlouhodobého pobytu. Vietnamci většinou ani nevyhledávají bližší přátelské vztahy s českým obyvatelstvem. O integraci se nesnaží, jejich pobyt v ČR je často kvůli financím, v ČR neplánují zůstat.

Mezi největší bariéry jejich integrace patří kromě uzavřenosti komunity neznalost jazyka, kultury, české zákony a různá administrativa. Často využívají služeb vietnamských služeb („dịch vụ“). Díky nim najdou uplatnění i ti, kteří by kvůli neznalosti češtiny a dalším překážkám na trhu práce nemohli obstát. (Integrace vietnamské menšiny v ČR, 2020)

U většiny Vietnamců se zájem o integraci, začlenění do společnosti a společenské dění začne projevovat až po delším pobytu v ČR, když si zvyknou na nové prostředí a místní kulturu. Velkou motivací k integraci je také narození dětí, které již nemají tak silný vztah k Vietnamu jako jejich rodiče.

Špatně se orientují v české kultuře. S majoritní skupinou jim stačí vztah prodavač zákazník. To znamená, že jim stačí umět jen základy češtiny. Na kulturní aktivity nebo kurzy češtiny nechodí, protože nemají kvůli práci čas. (Integrace vietnamské menšiny v ČR, 2020)

4.6 Vietnamci a dovolená

Vietnamci žijící v České republice málokdy jezdí na dovolenou. Pokud již jedou, nejčastěji se vrací zpět do Vietnamu, a to v období Tét (asijský nový rok) a v létě. (Jirásková, 2016)

Vietnamci jezdí na dovolenou i za svými blízkými, kteří žijí jinde v ČR nebo v zahraničí. Například má rodina jezdí do Rakouska, protože tam máme tři známé. Není to typická dovolená, jak si ji představují Češi. Jedeme tam ráno autem. První den se sejdeme u jedné příbuzné, kde na nás čeká rodinná večeře. Druhý den jdeme navštívit večerky a restaurace našich známých, nechodíme poznávat tamější kulturu ani prohlížet památky. Večer nás čeká rodinná večeře u dalších známých. Třetí den si všichni jdeme sednout do jedné restaurace, rozloučíme se s příbuznými a vracíme se domů.

Vietnamci neradi tráví dovolenou sami. První možností je, že si koupí zájezd v SAPĚ (vietnamské tržnici) a jedou ve skupině. Jednou z hlavních výhod je, že je vše zařízeno vietnamskou cestovatelskou agenturou. Další možností je, že se domluví několik rodin a vyrazí na dovolenou společně. Ideální je, když s nimi jedou děti, které ovládají češtinu a angličtinu a vyznají se v zemi, kam míří. Mnoho vrstevníků z druhé generace na dovolené dělají rodině tlumočníky, průvodce a organizátory. (Jirásková, 2016)

Vietnamci jsou velmi pracovití podnikatelé a v létě si neberou volno. První generace si plánuje dovolenou, když například přijedou příbuzní (rodiče) z Vietnamu do ČR na návštěvu. Jestliže jsou tu známí z Vietnamu, první generace jim chce ukázat, jak se tady v ČR mají dobře a že se jejich život netočí jen kolem večerky nebo restaurace. Berou známé se podívat do Evropy, mezi nejčastější státy, které navštěvují, patří Itálie, Francie, Španělsko, Německo a Rakousko. Často je to velmi náročné, jelikož za týden chtějí

stihnout navštívit tři státy a chtějí si ušetřit peníze i čas na podnikání. Také jezdí na výlety po České republice (například Karlovy Vary, Český Krumlov a Lipno).

Vietnamci se rádi fotí. Může to být tím, že necestují tolik jako Češi, z toho důvodu si chtějí vytvořit co nejvíce vzpomínek, se kterými se mohou pochlubit. První, co dělají po příchodu k památce, je, že vytáhnou fotoaparát, udělají několik snímků a selfie před památkou. Vietnamci se příliš nezajímají o původ a význam památky, stačí jim, že ji viděli a mohli si ji vyfotit. Po prohlídce pamětihodností se jdou najíst. Většinou nechtějí zkoušet jídla, která jsou typická pro danou zemi, spíše preferují vlastní kuchyni, a proto raději vyhledávají vietnamskou restauraci. (ibid., 2016)

Před odjezdem z dovolené je téměř povinností koupit suvenýr pro příbuzné. Vietnamci přijíždí domů nadšení a vypráví zážitky rodině a přátelům. Ukazují všem fotky a rozdávají dárky. Občas se stane, že ani nevědí, v jakém státě byli, nebo co je to za památku. Ale vzpomínky jsou vždy pozitivní. Jsou rádi, že mohli někam vyrazit a něco nového zažít. (ibid, 2016)

5 Druhá generace Vietnamců

Pojem „banánové děti“ označuje generaci Vietnamců narozenou v České republice (Beranová 2020). Navenek vypadají jako Asiaté, ale jejich osobnost, zvyky a chování jsou evropské. (Daňková, 2021)

Vietnamským dětem dávají jejich české babičky nebo tety česká jména, protože jejich pravá vietnamská jména jsou složitá na výslovnost. Své české jméno poté osoby vietnamského původu používají i v dospělosti, přestože je nemají zapsané v rodném listě.

Většina vietnamských rodičů hodně pracuje (cca 16 hodin denně), a proto nemá na děti vůbec čas. Z tohoto důvodu najímají rodiče dětem české chůvy. Vědí, že o děti bude postaráno a také si tímto způsobem osvojí český jazyk. S českými chůvami („teta“ nebo „babička“) tráví vietnamské děti hodně času. Některé vietnamské děti jsou u „babičky“ již od jednoho roku, jiné se u ní jen připravují do školy. Když rodiče skončí v práci, vyzvednou děti a jdou společně domů. Někdy děti ovšem u „babiček“ i přespávají, tráví s nimi víkendy, nebo dokonce i prázdniny, např. na chatě. Děti takto získávají kladný vztah nejen k „babičce“, ale i k českým tradicím (Vánoce, Mikuláš, Velikonoce) a pokrmům (opékání buřtů, řízky, svičková, guláš atd.) Vzhledem k tomu, že děti tráví s „babičkami“ více času než s rodiči, získávají od nich více pozornosti a lásky než od rodičů. (Daňková, 2020)

5.1 Vzdělání

Pro Vietnamce je vzdělání velmi důležité.

Potomci Vietnamců, kteří žijí v ČR dlouhodobě, navštěvují české školy, vzdělávají se podle českého vzdělávacího systému, osvojují si český jazyk a získávají znalosti české kultury. (Homoláč Sherman 2020)

Vietnamští rodiče jsou ohledně vzdělání svých dětí velmi striktní. Vietnamští studenti ve Vietnamu tráví mnoho hodin po vyučování opakováním látky a různým doučováním. Během prázdnin a o víkendu nemají pauzu od učení, mnozí z nich docházejí na doučování češtiny nebo na přípravné kurzy na střední a vysoké školy. Tento jev je důsledkem způsobu vietnamského vzdělávání přímo ve Vietnamu. Večerní a sobotní výuka je běžná, tudíž tento přístup očekávají vietnamští rodiče i od české školy. Obvykle bývají překvapení, když děti v ČR přijdou ve dvě hodiny ze školy a ve tři mají hotové úkoly. Snaží se tedy jejich volný čas zaplnit dalším studiem. Rodiče většinou nechodí na třídní

schůzky, protože nerozumí česky anebo pracují, a proto místo nich chodí česká babička. (Souralová, 2014) O studium svých dětí se však zajímají. Velmi jim záleží na studijním prospěchu, požadují, aby jejich děti byly premianty ve škole, a často kontrolují, jakou známku jejich dítě v daný den z konkrétních předmětů získalo. Mnoho vietnamských dětí se bojí přijít domů, když dostanou dvojku na vysvědčení. Je normální, že rodiče omezují různé mimoškolní aktivity svých dětí, jako je zábava s kamarády po škole nebo chození na oslavy. Požadují, aby se děti soustředily primárně na školu, všechno ostatní pro ně mnohdy ztrácí význam. (Ustohalová, 2021) Toto uvedla jedna z respondentek:

„Pamatuji si, že když jsem byla ve 3. třídě jsem dostala dvě 2 a to z češtiny a matematiky... táta mě seřval. Křičel na mě, že mi platí za doučování a dává za to tolik peněz a já si dovoluji mít špatné známky. Od té doby mě přihlásil na další doučování a to v SAPĚ. Když jsem mu řekla, že se opravdu snažím a čeština je těžká, tak mi na to řekl, že moji bratrance mají ze všeho 1, takže problém je ve mně. (NTMN 28 let, studentka vysoké ekonomické školy)“

Vietnamské děti na přání svých rodičů navštěvují hlavně gymnázia a školy ekonomického, právnického, zdravotnického nebo technického zaměření. Tyto obory vnímají vietnamští rodiče jako perspektivní. Důležité je pro ně také studium na vysoké škole. Pokud se jejich dítě hned po ukončení studia rozhodne pracovat, je to pro ně velké zklamání. Vzhledem k tomu, že ve Vietnamu je těžké se dostat na vysokou školu, považují vietnamští rodiče titul za známku hodnověrnosti. (Ičo, 2020)

„Když jsem nastoupil do páté třídy, rodiče mi okamžitě oznámili, že musím podat přihlášku na gympl. Já jsem upřímně nechtěl na gympl. Měl jsem v základní škole kamarády. A hlavně jsem si říkal, že pokud bych šel na gympl, tak po gymplu bych neměl žádné zaměření. Rodiče po mně chtěli, abych chodil na gympl, jenom kvůli tomu, že slyšeli v SAPĚ, jak všichni říkají, že gympl je nejlepší a dostanou se tam jenom chytré děti. A proto i já se musel dostat na gympl. Rodiče na mě hodně naléhali, tak jsem tedy podal přihlášku. Neudělal jsem však přijímačky. Rodiče ze mě byli velmi zklamání. Hlásil jsem se na gympl zas znova na přání rodičů v sedmé třídě, ale výsledek pořád stejný. V deváté třídě jsem se nakonec dostal na gympl bez přijímačky, ale místo gymplu jsem se rozhodl, že půjdu na ekonomické lyceum. Rodičům se to samozřejmě nelíbilo... musel jsem jim vysvětlit, že „lyceum“ je něco jako gympl, akorát už tam je to zaměření a že je to taky prestižní. Trvalo to 2 týdny, než akceptovali moje rozhodnutí.“ (VHD 23 let student VŠE Fakulta financí a účetnictví)

Volný čas děti druhé generace běžně tráví s kamarády (včetně českých). Mají podobné aktivity a záliby jako čeští vrstevníci. Samozřejmostí je také každodenní příprava do školy. Často také ve svém volném čase hlídají mladší sourozence nebo pomáhají rodičům v obchodě. Na rozdíl od českých vrstevníků ale dávají větší důraz na názory

a přání rodičů. Generace dětí vyrůstající v ČR samozřejmě používá internet, zejména sociální sítě.

„Svůj volný čas trávím úplně jinak než moji přátele. Když přijedu ze školy, tak si udělám školní povinnosti. Pak musím vyzvednout sourozence od české babičky. Potom musím uvařit večeři pro rodiče a sourozence. A o víkendu hlídám náš krámk. “ (DTH 21let studentka Pedagogické fakulty UK)

5.2 Vztah k Vietnamu

Na rozdíl od rodičů, kteří se rádi vrací do Vietnamu, druhá generace návštěvu svých příbuzných příliš nemá v lásce.

Většina mladých Vietnamců se samozřejmě těší na své prarodiče, je s tím spojeno ale mnoho věcí, které jsou náročné. Příkladem může být odměřené a mnohdy až arogantní chování vietnamských občanů, kteří vědí, že se děti narodily v cizí zemi a neznají místní kulturu nebo neovládají brilantně jazyk. (Lopatková, 2020)

Když jedou děti do Vietnamu, většinou pobývají pouze u svých příbuzných a jsou stále zavřené doma. Obchází postupně všechny příbuzné, ale nemají mnoho příležitostí vyrazit někam samy, což v Česku většinou dělají. Pokud se již vydávají na výlety, aby poznali Vietnam, je běžné, že jede celá rodina.

Lze tvrdit, že Vietnamci, kteří se narodili v České republice, berou tuto zemi již za svůj domov. Mají zde rodinu, přátele i zaměstnání. O možnosti návratu do Vietnamu na delší dobu tedy neuvažují. V úvahu připadají pouze návštěvy prarodičů a příbuzných.

„Byla jsem ve Vietnamu dvakrát. Poprvé když mi bylo 10 let, to jsem letěla s tátou. Cítila jsem se poprvé ve Vietnamu jako „Alenka v říši divů“. Nikoho jsem tam neznala. Táta se mi snažil představit všem příbuzným. Ale bylo mi 10, nemohla jsem je všechny zapamatovat. A v tu dobu moje vietnamština nebyla až tak dobrá, míchala jsem to s češtinou a nikdo mně nerozuměl. Protože moje rodina bydlí ve Vietnamu na vesnici... připadalo mi to nemoderní a špinavé. Podruhé jsem letěla do Vietnamu, tak to mi bylo 15 let. Letěla jsem se sourozenci, sestřenicí a bratrancem.

Podruhé to pro mě bylo o něco lepší, protože jsem své příbuzné už trochu znala. Zůstali jsme ve Vietnamu měsíc. Příbuzní nás vzali na výlety, abychom poznali Vietnam... to bylo fajn. Akorát mi vadilo, že když jsem chtěla jít někam úplně sama, tak mi to babička nedovolila. Babička se hodně bála. Poněvadž si myslela, že já a moji sourozenci neznáme systém ve Vietnamu, tak bychom se mohli ztratit.

Upřímně já bych letěla do Vietnamu jenom na dovolenou. Ale udělala bych to tak, že bych zůstala v nějakém motelu nebo prostě někde jinde mimo rodiny. 3 dny bych strávila návštěvou

babičky z maminciny strany a dalších příbuzných. Poté zas 3 dny k babičce z tátovy strany. A když už jsem navštívila moji rodinu, tak bych sama chtěla procestovat Vietnam. Určitě bych ale nechtěla žít ve Vietnamu.“ (NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

„Česko považuji za svůj domov a nestydím se za něj, i když jsem Vietnamec. Domov je podle mě místo, kde se člověk narodí, kde tráví většinu svého života, kde si vytváří krásné vzpomínky.“ (NTT 26 let student Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy)

5.3 Vztah k rodičům a prarodičům

Rodiče jsou obvykle vytíženi prací, a proto posílají své děti k české „babičce“ na hlídání. Rodiče tímto rozhodnutím mají na srdci pouze blaho svých dětí. Chtějí, aby se děti rychle naučily český jazyk, aby se měly v životě dobře, a aby nemusely podnikat a pracovat celý den jako oni (Souralová, 2014). Zároveň si ale neuvědomují, že dítě v raném věku potřebuje nejprve vytvořit důležité citové vazby s vlastními rodiči, což v případě, že se vidí pouze malou část dne, příliš nefunguje. Jediný čas, kdy jsou rodiče a děti spolu, je společná večeře. O dalších společných volnočasových aktivitách si ale děti a jejich rodiče mohou dlouho nechat jen zdát, protože rodiče celý život se věnují jen práci. Komunikace s rodiči je také složitá. Některá témata jsou omezená, například sexualita je ve vietnamských rodinách velké tabu. Komunikace je složitá v tom, že druhá generace již neumí tolik mateřský jazyk a je ovlivněna českou kulturou, tudíž nechápe některé postoje rodičů.

„Občas Čechům závidím, jaké mají vztahy s rodiči. Mohou s nimi mluvit o čemkoli. Ať už o vztazích nebo jiných problémech. Doma s rodiči skoro nemluví, jediné co mi říkají, je běž se učít, uklízet nebo až budeš mít čas, tak pohlídnáš obchod.“ (NTMN 28 let, studentka vysoké ekonomické školy)“

K prarodičům většina Vietnamců z druhé generaci cítí odcizení. Protože se narodili v ČR a letí do Vietnamu jen zřídka, nemají tam silný citový vztah. Vědí o tom, že jsou to jejich prarodiče, ale žádné další informace o nich nemají. Možná je párkrát viděli přes obrazovku počítače. A to platí i u ostatních příbuzných ve Vietnamu.

„Moje rodiče mě svěřili k české babičce, když mi bylo pouze jeden rok. Což znamená, že mě vychovala ona. Babička mi naučila všechno (etiketa, socializace), zahrnovala mi láskou, kterou jsem nedostala od rodičů, protože jsou stále zaneprázdnění. Já chápu, že rodiče pracují tvrdě, aby se vydělali hodně peněz... bez těch bych asi neměla moji českou „babičku“. Ale když se nad tím zamyslím, tak já moje rodiče vůbec neznám a oni zas mě. Vidíme se jenom večer o víkend. Já beru českou „babičku“ jako moji pravou babičku, se kterou můžu svěřit cokoliv.“

Někdy se mi zdá, že moji rodiče jsou jako moji spolubydlíci. Nerozumím si s rodiči, protože mají odlišný pohled na svět.“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

Pracovní zaneprázdněnost rodičů a nátlak na děti, aby se úspěšně zapojily do majoritní společnosti, přinesly důsledky, se kterými rodiče nepočítali. Vietnamské děti, které se v ČR narodily, již nemluví dobře mateřským jazykem. Česky mezi sebou komunikují i sourozenci navzájem, a protože jejich rodiče se naučili česky jen základní, co potřebují používat v obchodě, svým dětem nerozumí.

„Nemluví pořádně svým mateřským jazykem. Na základní domluvu to stačí, na nějakou pořádnou komunikaci bohužel ne. Často slyším výrazy jako „mát góć“. Rodina, známi nebo jen lidé v Sapě si o mně myslí, že jsem dǎn nebo tǎ, protože na ně nejsem schopen normálně reagovat ani s nimi plynule konverzovat. Hodně mě to štve, protože si ze mě dělají legraci, nebo mě prostě urážejí, protože vědí, že se nemůžu bránit.“ (DTH 21let studentka Pedagogické fakulty UK)

5.4 Identita

Co se týče jak druhé generace, tak i mě, se nikdo z nás nezařazuje přímo do konkrétní skupiny, tedy skupina pouze s vietnamskou kulturou či pouze s českou kulturou. Dalo by se říci, že jsme někde na pomezí jak vietnamské kultury, tak zároveň i české. Příslušníci druhé generace si někdy pokládají otázku: *„Jsem Čech/Češka nebo Vietnamec/Vietnamka? Vždyť nevypadám jako Čech/Češka, ale vůbec se necítím jako Vietnamec/Vietnamka.“* Z toho důvodu vznikl výraz „banánové dítě“, který vymyslely samy vietnamské děti, a poukazuje na to, že člověk je zvenčí „žlutý“, ale uvnitř „bílý“. (Svobodová, 2016)

U některých se objevují více prvky vietnamských tradic, nebo naopak českých tradic. Ovšem málokdy to bývá trvalé, neboť tím, jak člověk objevuje svět, tak se v průběhu života mění hodnoty. Tak to má i druhá generace. Zároveň proto, že Vietnamci mají vlastní podnik (stánek), tak se někdy očekává, že nebudou rozumět ani umět mluvit česky. V současnosti někteří z druhé generace vypomáhají v tomto podniku, neboť se víceméně jedná o rodinný podnik. Proto se objevují případy, kdy jsou někteří Češi překvapeni, když se setkají s Vietnamcem, který umí mluvit česky z důvodu, že je velmi pravděpodobné, že mluvili s lidmi z druhé generace. Také to může platit naopak. Tím, že mnoho z nich se zde narodilo, nemají vietnamské zvyky, a proto se může stát, když letí do Vietnamu, že si tam se společností moc nerozumí nebo mají problém se začlenit. (Do T.T., 2021)

Vietnamští rodiče, kteří mají stále silný vztah k rodné zemi, po svých dětech vyžadují, aby dodržovaly tradiční vietnamské hodnoty a chování. Protože jsme se narodili v ČR ve druhé generaci, silně nás ovlivnila česká většinová společnost, takže vietnamské tradice nebo vietnamské chování, jako je synovská oddanost a rodinnou příslušnost nedodržujeme, i když rodiče se snaží udělat co nejvíce, aby nás o těchto tradicích naučili. Toto může vést ke konfliktům a nedorozuměním. Domnívám se, že rodiče vyžadují pravidla a normy chování, abychom neztratili vietnamské kořeny. Avšak většina druhé generace si myslí, že některé normy a pravidla se v české společnosti tolik neuvžívají. Proto si vybíráme mezi dvěma kulturami. Česká kultura, kterou běžně zažíváme, je ve Vietnamu spíše zakázaná a vietnamská kultura je zase přikázána z pozice rodičů či komunity.

„Doma, když se sestrou začneme mluvit česky, rodiče na nás vždy křičí, ať toho necháme, že doma budeme mluvit jen vietnamsky.“ (NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

„Jsem čistý Vietnamec, ale nezapadám se svými genetickými rysy do žádné skupiny. Ve Vietnamu mě sousedé prarodičů pomlouvali a říkali mi, že nejsem Vietnamec, protože si mysleli, že jim nerozumím. Chovám se vždy stejně, záleží na tom, jak se ke mně člověk chová. Od českých obyvatel slyším, jak jsem slušný, tolerantní a sympatický. Ale jakmile se objevím ve světě svých rodičů, jsem ten největší nevděčník a nevzdělanec, který nic neumí a je nepatřičně až příliš upřímný.“ (VHD 23 let student VŠE Fakulta financí a účetnictví)

6 Konflikt mezi 1. a 2. generací

Vietnamští rodiče (první generace) žijící v České republice se cítí stále být Vietnamci, i když celý svůj život strávili v ČR. Všechny vietnamské tradice a normy chování užívají zde v ČR a mají stále vietnamské myšlení. Nechtějí se přizpůsobit české kultuře. A chtějí, aby se jejich děti naučily vietnamské tradice. Jenže děti, které se narodily v České republice, vyrůstaly v českém prostředí od mala, tudíž přebírají české kulturní zvyklosti.

Z tohoto důvodů vznikají konflikty mezi dětmi a rodiči, protože mají odlišné myšlení a pohled na svět.

6.1 Přístup rodičů ke vzdělání

Vietnamští rodiče přistupují ke studiu svých dětí velmi zodpovědně. Vietnamští rodiče se chtějí pochlubit, že mají chytré děti a proto směřují své děti na univerzitní obory, jako je právo, medicína a ekonomie. V tomto nemá druhá generace možnost volby. Rodičům moc nezajímá, jestli jim to bude bavit nebo ne. Hlavně když vystudují obor, který jim vydělá peníze, jsou rodiče šťastní. Například u mě rodiče nejsou šťastní, že studují filozofickou školu. Oni si totiž myslí, že tento obor mi nevydělá peníze a nenajdu si práci.

„Rodiče chtěli, abych po gymplu šel na medicínu. Dělal jsem přijímačky na 1. LF UK. Už v prvním ročníku jsem věděl, že medicína není pro mě. Nechtěl jsem ale zklamat rodiče ani celou rodinu, tak jsem se tam snažil dál zůstat. Celá moje rodina byla velmi hrdá na to, že studuji medicínu. Moje babička mi řekla, že jsem první z klanu, který se stane lékařem.

Ve druháku jsem ale neudělal interní zkoušky, a jak vás ten obor nebaví, tak je to s učením horší. Rozhodl jsem se opustit medicínu. Místo toho jsem se přihlásil na pedagogickou školu. Rodiče se mě samozřejmě snažili přemluvit, abych pokračoval ve studiu medicíny. Dokonce jsme kvůli tomu měli rodinnou sešlost. Ale prostě jsem se v tom oboru nenašel. Byli ze mě zklamaní. Myslím, že kdybych neměl alespoň Bc. titul, tak by se se mnou rodiče do teď nebavili.“ (NTT 26 let student Pedagogické fakulty UK)

„Vystudoval jsem technickou univerzitu a získal titul Bc. Pokračoval jsem v magisterském studiu. Ale mezitím jsem si našel práci. Školu jsem nestíhal. Tak jsem odešel ze školy. Ale můj táta na mě naléhá, abych získal magisterský titul. Táta chce, aby někdo z jeho rodiny měl vyšší titul než Bc.“ (VTD 27 let student ČVUT Fakulta strojní)

Z rozhovoru lze říci, že rodičům nejde jen o vzdělání svých dětí, spíše chtějí, aby jejich děti měly co nejvíce titulů. Tedy, aby někdo v rodině měl bakalářské i magisterské studium, nejlépe doktorské. Je to hlavně proto, že se poté chtějí ve společnosti chlubit, jak mají šikovné děti. Proto se rodiče dostávají s dětmi do konfliktu, pokud se děti rozhodnou ukončit studium. Dětem to rozmlouvá i veškeré příbuzenstvo, které žije v České republice i ve Vietnamu. Dělají to kvůli tomu, že si nechtějí zkazít pověst ve společnosti, aniž by mysleli na pocity svých dětí.

6.2 Rodinné sešlosti a oslavy

Situace, kdy může dojít ke konfliktu mezi oběma generacemi, je v případě rodinných sešlostí či oslav. Některé z dětí nemají potřebu, či vůbec nechtějí chodit na tyto akce, ale jejich rodiče je tam chtějí a nutí je na ně chodit. To směřuje k hádce, kdy argumentem rodičů je to, že se jedná o rodinu, která má stát při sobě.

Důvod, proč na tyto události nechtějí chodit, je, že si nerozumí s lidmi na dané akci, ani nemají tendenci se s nimi sblížovat. To také vede k tomu, že se tam cítí zbytečně. Typické především pro dívky je zároveň i to, že po skončení oslavy musí vše uklízet. Pokud to neudělají, tak jsou poté vnímány jako nevychované a drzé. U Vietnamců je typické, že během dne pracují a večer se baví. Mnoho oslav tedy většinou končí pozdě v noci a to ovlivňuje u dětí spánkový režim.

Většina z druhé generace Vietnamců nerozumí ani vietnamským tradicím.

„V 19.9. se moje sestřenice rozhodla udělat oslavu Tết Trung thu, což je oslava podzimu. Tady ta oslava je hlavně věnována dětem. Já a moje sestra jsme tam nechtěly jít. Mě je už 24 let a sestře 20 let. Ani jedna z nás jsme neměly děti, tak to nemělo cenu tam být. Akorát rodiče nás tam hodně nutili. Budou tam přeci všechny naše známé a jejich přátelé. Já a sestra jsme jim vysvětlily, že tam budeme zbytečné. Protože neumíme vařit vietnamské jídla, tak stejně jim nepomůžeme. A k tomu se s příbuznými nebavíme a nerozumíme si a jejich přátele neznáme.

Rodiče na nás křičeli, že nerozumíme vůbec ničemu. Tak řekli, že máme zůstat doma... ale druhý den nás donutili na tu oslavu.

Nemám tyhle oslavy ráda. Přijdete tam, a pokud nepůjdete pomoc do kuchyně nebo neumyjete nádobí po jídle, začnou vás příbuzní pomlouvat, jak jste líné nebo, že nic neumíte.“ (NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

Druhá generace o vietnamských tradicích moc neví. Určité oslavy, kterých se musejí účastnit, ačkoliv se jim vůbec nechce ani nevědí, proč tam musejí chodit. A proto vznikají konflikty. Rodiče je nutí na tyto oslavy chodit a snaží se jim vnutit vietnamské tradice.

Zároveň chtějí ukázat příbuzenstvu a společnosti, jak mají řádně vychované a šikovné děti. Dále se na daných oslavách příbuzní vždy vyptávají neteří či synovců na novinky v jejich v životě, například, zda mají už partnera, jak probíhá studium atd. V případě, že jim na otázky odpovídají jednoslovně, nebo se ani nesnaží s nimi komunikovat, tak si všichni poté myslí, že jsou nevychovaní a nezdvořilí. Druhá generace nechápe, proč je starší odsuzují a kritizují, když se vidají pouze zřídka (většinou jen na oslavách).

6.3 Výběr partnera

Lze říci, že vietnamští rodiče jsou velice přísní, co se týká výběru partnera. Velmi se do této situace angažují. Vietnamští rodiče chtějí pro své děti zabezpečenou budoucnost, a proto výběr vhodného partnera považují za svoji povinnost. Většina vietnamských rodičů chce, aby si jejich děti našly vietnamského partnera.

I když dlouhodobě žijí v České republice, nenapadlo je, že by jejich děti začaly mít s Čechem nebo Češkou vztah. Vietnamští rodiče si nedovedou představit, že by do jejich rodiny někdo takový přišel. V ten okamžik začne v rodině doslova boj. Někdy se rodiče s výběrem českého partnera vyrovnají, ale v některých případech dojde k odchodu dítěte od rodiny.

„Nyní to budou 2 roky, kdy jsem s rodiči mluvil. Našel jsem si práci a odstěhoval se z domova. Důvodem bylo to, že jsme se stále hádali o mém vztahu. Jenom kvůli tomu, že chodím s Češkou. Začal jsem s mojí přítelkyní chodit, když mi bylo 17 let. Známe se už od základní školy. Co máma zjistila, že spolu chodíme, začala být velmi nepříjemná, mluvila o ní hnusně, že je líná a že se obléká nevhodně. Dnes spolu žijeme. Máme sice někdy černobílé chvíle, ale to je asi v každém vztahu. Do teď si myslím, že ona je ta pravá. Dokonce byla tak statečná, že několikrát přišla za mojí mámou a snažila se urovnat vztahy. Nevím, co mámě šťve, neměla by být ráda? Doufám, že jednou dostane rozum a vše si vyjasníme, přeci mě vychovala, a staral se o mě. Zlobím se na ni, ale stejně ji budu milovat.“ (VHD 23 let student VŠE Fakulta financí a účetnictví)

„Nechci, aby VHD chodil s Češkou, protože si myslím, že by ho v budoucnu podvedla. A taky nevím, jak bych si s ní mohla bavit. Česky umím jenom základy, které užívám v krámku. Co kdyby teď pomlouvala mě nebo celou moji rodinu a ani o tom nevím. Nezná vietnamské tradice, takže neumí, co by mely umět vietnamské dívky.“ (Matka VHD)

„Měl jsem českou přítelkyni. Chodili jsme spolu 3 roky. Když jsem přivedl přítelkyni k rodičům, rodiče ji přivítali. Ale když jsme byli s rodiči sami, řekli mi, že ji jako snachu nepřijmou. Ani prarodiče mi ji neschvalovali. Neposlouchal jsem tehdy svou rodinu. Protože

mi s ní bylo dobře a měl jsem ji rád. Moje rodina ze mě byla zoufalá. Přítelkyně dokonce chodila na všechny rodinné oslavy, které jsme měli. Rodiče mé přítelkyně se chtěli s mými rodiči seznámit, pozvali je na návštěvu. Ale rodiče pozvání vždy odmítli. Přítelkyně tedy neviděla v tom vztahu žádnou budoucnost, tak se se mnou rozešla.“ (NTT 26 let student Pedagogické fakulty UK)

(Proč tvoji rodiče neakceptují Čecha/Česku ?)

„Rodiče si jsou jisti, že Češi jsou líní. Řekli mi, že když si vezmu Čecha, musím ho ekonomicky podporovat.“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

„Moje máma se bojí, že přijdu o své vietnamské kořeny. A že vnoučata nebudou umět vietnamsky. Velkou roli tam hraje jazyková bariéra.“ (NTMN 28 let, studentka vysoké ekonomické školy)“

Většina rodičů se obává, že pokud si jejich děti vezmou Čecha, nebudou v budoucnu sociálně-ekonomicky zajištěné. Roli hraje i jazyková bariéra. Čeština i vietnamština jsou složité jazyky, a tak si rodiče nedokáží představit, že by se na rodinné sešlosti domluvili třeba se snachou nebo zetěm. Vadí jim také, že čeští partneři nemají zakořeněnou vietnamskou kulturu, jako je synovská oddanost a uctívání předků. Je známo, že Vietnamci žijící v České republice podnikají ve večerkách nebo restauracích a plánují svůj podnik předat svým dětem. Myslí si však, že kdyby si jejich děti přivedly domů českého partnera, podnikání „po vietnamském stylu“ by tyto přivdané nebo přiženěné osoby nezvládly.

Vietnamští rodiče jsou přísní i v případě, že mají děti vietnamského partnera/partnerku. Ve Vietnamu je dodnes zvykem, že se protějšky důkladně prověřují, nebo dokonce předem vybírají rodiči. I některé vietnamské rodiny v ČR posílají většinou o prázdninách své potomky do Vietnamu, aby si tam našly partnera.

„Chodila jsem s mým přítelem (Vietnamec), když mi bylo 23. Byli jsme spolu 3 roky. Ze začátku jsem můj vztah tajila. On nám dovážel zboží. Poznali jsme se tedy v našem krámku. Moje rodiče ho zbožňovali, chválili jak je pracovitý, chytrý, pohledný a hodný. Když jsem byla jistá s tím vztahem, rozhodla jsem to tedy rodičům říct. Myslela jsem, že to bude v pohodě. Avšak z mé mámy se stala detektivka. Zjistila, že přítel nepochází až tak z bohaté rodiny a že nemá vystudovaný gympl, nemá žádný titul. A také zjistila, že má spoustu bývalých přítelkyň. Okamžitě mi nařídila, abych se s ním rozešla. Zatáhla do této situace i celou rodinu. Měli jsme rodinnou sešlost, kde mi i přítelovi pořád říkali, že se k sobě nehodíme (můj věk i jeho věk se neladí). To rodinné setkání nás nerozdělilo. Tak mě odřízli od všeho. Začali mě sledovat. Musela jsem ze školy okamžitě domů. Pripadala jsem se jako ve vězení. A atmosféra doma byla

nepříjemná. Viděla jsem na mámu, že nezmění názor. Byla jsem ze všeho unavená, tak jsem nakonec rozhodla ten vztah ukončit.

Po tom vztahu jsem nikoho nehledala. Ale už na mě rodiče naléhali, abych si našla někoho, protože už jsem hodně stará (27 let). Tak pro mě hledali kluky. Všechny kluky, co mi našli, jsem odmítla. Ale když jsem viděla, jak okolo mě moji kamarádi a příbuzní si už založili rodinu. Začala jsem panikařit a dala jsem se dohromady s klukem, kterého mi představila moje teta. Moje rodiče i rodina ho schválila hned. Chodili jsme spolu 7 měsíce a otěhotněla jsem, tak jsme se nakonec vzali.“ (NTMN 28 let, studentka vysoké ekonomické školy)“

Z příběhu NTMN lze vidět, že patří do druhé generace, ale stále má kořeny z první generace a raději poslechla rodinu, než aby bojovala za to, co chtěla. Proto se rozešla s přítelem a díky tomu opět navázala vztah s rodinou. Nakonec si proto vzala muže spíše z nutnosti, neboť všichni okolo ní již měli vlastní rodinu.

6.3.1 Dcery mají striktní výchovu

Vietnamští rodiče jsou na své dcery přísnější než na syny. Rodiče více hlídají dcery z toho důvodu, že mají strach, že by se s někým zapletly a dostaly by se do potíží, jako např. nechtěné těhotenství před manželstvím. Zároveň si myslí, že když budou mít s někým pohlavní styk před manželstvím, tak v budoucnosti již nebudou mít šanci se dobře provdat. To je jeden z největších rozdílů mezi výchovou vietnamských a českých dívek – vietnamské dívky nemohou přespávat u svých přátel. Zároveň nemohou zůstat dlouho do noci venku, v daném případě jim rodiče neustále volají. Některé z vietnamských dívek nejsou jako české dívky. Nemají potřebu se dovršením dospělosti osamostatňovat.

„Pamatuji si, že když jsem měla taneční, můj nejlepší kamarád (Čech) mě pozval k tanci a táta nás celou dobu sledoval, bylo to hodně nepříjemné. A když jsme šli na party... rodiče mě tam nechali jít, ale volali mi každých 20 minut.“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

„Překvapilo mě, když mi rodiče dovolili přespat u kamarádky (bylo mi 18). I když jsem je musela hodně přemlouvat a ujišťovat, že tam budou jen holky.“ (NTMN 28 let, studentka vysoké ekonomické školy)“

Z důvodu, že mají dívky přísnější výchovu, se většina rozhodne držet jejich vztahy v tajnosti. Bojí se, jak by reagovali rodiče, nebo se snaží konflikt s rodiči oddálit.

„Už jsou to 2 roky, co jsem se svým přítelem. A rodičům jsem o svém vztahu stále neřekla. Je to Čech a je o 3 roky mladší. Nechci způsobit konflikt v mé rodině. A taky se bojím, že mě vyždědí. Stále bydlím u rodičů a jsem na ně finančně závislá“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

„Lhala jsem dost. Docela mi pomohlo, že rodiče celý večer pracovali, takže vůbec netušili, s kým jsem. Když byla máma doma a ptala se, kam jdu, vždycky jsem jí řekla, že musím kamarádce pomoci se studiem. Nebo když mě přítel vezl domů, modlila jsem se, aby nás nikdo ze sousedů neviděl. Bála jsem se, že to řeknou mým rodičům. Vietnamci jsou totiž velké drbny.“
(NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

„Musím říct, že měl se mnou trpělivost. Musela jsem ho před našimi tajit. Nemohla jsem s ním být dlouho venku, protože jsem musela být doma už v 8. Když nám plánoval dovolenou, musela jsem ho samozřejmě odmítnout.“ (DTH 21let studentka Pedagogické fakulty UK)

Mnoho dívek tají vztahy proto, že v očích rodičů to jsou poslušné děti a nechtějí je zklamat. Zároveň jsou některé finančně závislé na rodičích a mají strach, že by je rodiče vyhodili a vydělili, pokud by zjistili, že chodí s Čechem nebo mají vztah během studia. Také se vyskytuje možnost, že rodiče začnou přísně kontrolovat každý jejich krok. Může to dojít i do stádia, kdy je zavřou doma. To vše vede k tomu, že se dívky cítí izolovaně.

I během randění se u nich vyskytuje strach, že je někdo z vietnamské komunity na veřejnosti pozná a poté se to roznese po komunitě až do fáze, kdy se to od různých lidí dozví i rodiče. (Tran T. L., 2016) Zároveň je pro ně celé utajování psychicky náročné, neboť musí rodičům neustále lhát. (Vencovská, 2012)

O svém vztahu by rodičům oznámily, kdyby se dokázaly o sebe samy postarat především po finanční stránce.

Rodiče většinou nechtějí, aby jejich děti s někým chodily během studia, neboť se obávají, že by je to mohlo rozptýlit. Ale po dokončení studia jako je bakalářské či magisterské studium, naléhají, aby si již našli partnera a založili vlastní rodinu. Typické pro vietnamskou kulturu je, že pokud dívky po věku 25 let ještě nemají partnera, tak se o nich říká, že jsou „*Ě*“ („staré panny“). Zároveň se rodina snaží najít partnera, neboť se bojí, že to samy nezvládnou.

Ve Vietnamu je běžné, že dcera může mít vztah ve správném věku. Ve věku 18–22 let by se měly soustředit na studium. Rodiče by byli rádi, kdyby si životního partnera našly v rozmezí 22–24 lety, kdy ženy již dokončily bakalářské nebo magisterské studium a snaží se rozvíjet svou kariéru. V období 25–30 let ženy začínají uvažovat o svatbě. Žena je považována za zralou, když je jí 25–30 let (Dân T. B. M., 2014). V ČR u žen ve věku 30 a více let je typické, že ještě nemají vlastní rodinu. Stává se, že mnoho mužů odmítá ženy

v tomto věku a upřednostňují před nimi mladší, neboť se u starších žen snižuje plodnost. Z tohoto důvodu málo rodin dovolí svým synům si brát ženy starší, neboť se bojí toho, že jejich rodinná rodová linie nebude pokračovat, protože se u dané ženy snižuje možnost, že bude mít dítě. (Šetinová, 2018)

„Je mi 24 let a rodiče už to řeší. Dělají to však nenápadně tím, že zvou své přátele k nám na návštěvu, kam si přivedou svého syna. Když se nad tím zamyslím, je to docela dobrá příležitost jak pro toho syna tak i jeho rodiče mě poznat... zda se hodím do jejich rodiny. Nejsou to jen moji rodiče, kteří to řeší, ale v podstatě celá moje rodina. Moje teta a prarodiče nabádají mé rodiče, aby mi našli vhodného partnera. I když si myslím, že pokud jde o lásku, je to všechno jen moje věc.“ (NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

„Moji přátele, kteří jsou v mém věku a některým je už 25 let, se skoro všichni oženili a založili rodinu. Vzali si někoho, s kým byli rok nebo jen pár měsíců. S vietnamskými rodiči, když si někoho přivedete domů, hned plánují svatbu. Tak tomu fakt nerozumím. Protože být ve vztahu jen rok je pro mě krátká doba na to, abych toho člověka poznala.“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

„Mé sestřenci se stalo, že jí rodiče zařídili manžela, když jí bylo 19 let, tedy hned po maturitě. Její rodiče viděli, že není dobrá ve studiu, a tak ji nenutili jít na vysokou školu, ale místo toho jí našli bohatého o sedm let staršího manžela. Vzala si ho, mají vlastní obchod, kde spolu podnikají. Jako co se týče financí, tak se jim daří. Jen se mi svěřila, že ji občas bije a není v tom manželství šťastná.“ (DTH 21let studentka Pedagogické fakulty UK)

Synové mají více prostoru, pokud jde o vztahy. Nemusí svůj vztah skrývat tolik jako dívky.

„Rodiče mi dovolili jít večer ven a já se vracel vždy ve 3 ráno. Nevadilo jim to. Zavolali mi jen jednou, jestli na mě mají počkat s večerí. Všechny své vztahy, které jsem měl, jsem před nimi netajil. Jen táta mi řekl, ať si dávám pozor, aby ta holka neotěhotněla.“ (VTD 27 let student ČVUT Fakulta strojní)

6.3.2 Čech nebo Vietnamec

Patřím do druhé generace. Hodně lidí se mě ptá, koho si vezmu, Čecha nebo Vietnamce. Já se spíš zaměřuji na osobnost člověka a jeho individuální rysy než na národnost. Kdybych si ale vybrala Vietnamce, byla bych ráda, aby byl také z druhé generace. Většina z druhé generace to mají také samé.

„Nepřítahují mě chlapi, kteří mají tradiční vietnamskou výchovu. Připadá mi, že vietnamští kluci si myslí, že žena musí být muži podřízena. Měla jsem vztah s vietnamským klukem, který

ale patřil do první generace. Vůbec jsme se nerozuměli. Když mě přivedl k němu domů představit rodičům... hned mi rozkázal, abych šla pomoc jeho mámě s vařením. A když jsme měli po večeři, tak mě zas rozkázal, abych vstala a šla uklízet a umýt nádobí. Ale to jsou asi jenom předsudky, protože já moc vietnamských kluků neznám.“ (NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

„Randil jsem spíše s Čechami. Ale vztahu s Vietnamkou se nebráním. I když si myslím, že někteří Vietnamci jsou na penězích, zejména dívky, které se sem právě přistěhovaly. Tyto holky podle mě si chtějí hlavně najít někoho, kdo už má trvalé bydliště. A holky, co tu mají rodiče, pevnou práci a pevné zázemí, nepotřebují peníze, stačí jim láska.“ (NTT 26 let student Pedagogické fakulty UK)

„Přitahují mně české kluky, jsou mnohonásobně hezčí. A jsou vysocí, vypadají mužněji. Nemyslím si, že bych mohla mít vztah s nějakým Vietnamcem. Stačí, když vidím přítele od ségry, jak se k ní chová. Zakazuje jí stýkat se s přáteli (kluky nebo holkami), protože je žárlivý, ve 35 stupních nemůže nosit ani kraťasy, protože by se hodně odhalila. Nemůže chodit ani na večírky a to jí je 25.“ (DTH 21let studentka Pedagogické fakulty UK)

„Protože jsem malá, přitahují mě vysocí chlapi tak kolem 175–180. A vysoké vietnamské kluky jsem tady v ČR moc neviděla. Taky se mi líbí, když mají chlapi vyrýsované tělo, tedy nemusejí být multibody stavitelé, ale vietnamští kluci mi připadají dost hubení.“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

„Tradiční Vietnamky mi připadají dost konzervativní. Hrají si na vzorné, poslušné a milé dívky, které se bojí vyjádřit vlastní názor.“ (VHD 23 let student VŠE Fakulta financí a účetnictví)

Z rozhovorů jsem zjistila, že druhá generace nemá problém randit s Vietnamci, ale preferovali by to, že by se jednalo o Vietnamce z druhé generace, neboť se domnívají, že budou mít ve většině případů stejné názory. Co se týče dívek, ty by spíše upřednostňovaly Čechy kvůli jejich vzhledu (např. výška) a také mají pocit, že si s nimi více rozumí. Lidé z první generace jsou kvůli tradicím více uzavření a nedokáží se více socializovat.

6.3.3 Kritéria při výběru partnera

Mnoho lidí z druhé generace nerado představuje své partnery rodičům. Je to z důvodu, že jejich rodiče mají někdy moc vysoké a někdy i zbytečné či nepochopitelné nároky. Například dle jednoho rozhovoru odmítali rodiče partnerku potomka jen proto, že

nebyla dostatečně vysoká. Většinou to dojde do fáze, kdy rodiče po svých dětech chtějí, aby se rozešly s partnery a našly si někoho jiného, nebo nejlépe, kdyby si vzaly někoho, koho jim rodiče vybrali.

„S mojí bývalou přítelkyní Vietnamkou jsem chodil 2 roky. Ale moji rodiče ji neschvalovali. A to jen proto, že měřila pouhých 150 cm. A také rodičům se nelíbilo, jak byla tichá.“ (Myslela jsem, že když to byla Vietnamka, tak vaši rodiče by ji přijali.) „Ne. Táta mi řekl, že v budoucnu nechce mít malá vnoučata.“ (VTD 27 let student ČVUT Fakulta strojni)

„Rodiče by po mě určitě chtěli někoho s vysokoškolským vzděláním. Nejlepší by bylo, kdyby šel na lékařskou nebo právnickou fakultu. Nebo je manažerem nějaké společnosti. Především to musí být Vietnavec, který má rodiče v ČR. Aby pocházel z dobré rodiny a byl na tom finančně dobře.“ (NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

„Jednoznačně Vietnamka, která je hodná, vzdělaná, aby pocházela ze slušné rodiny. Musela by být pracovitá a komunikativní. Musí umět dobře vařit a dělat domácí práce.“ (NTT 26 let student Pedagogické fakulty UK)

„U mě by si naši představovali Vietnamce, který je starší. Protože bude mít více zkušeností. V tom vztahu by měl být dominantnější, protože ve vietnamské rodině bývá hlavou rodiny otec. Musí být také vzdělaný, takže musí mít alespoň jeden vysokoškolský titul.“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

„Někdo vzdělaný, slušný, zdravý, pohledný a společenský z dobré rodiny. Musí být schopen zajistit rodině zázemí a také finančně. Hlavně, aby se moje a jeho znamení shodly.“ (DTH 21let studentka Pedagogické fakulty UK)

„Dívka, která je dobře vychovaná, chytrá, hezká a pracovitá. A bylo by dobré, kdyby pocházela z bohaté rodiny.“ (VHD 23 let student VŠE Fakulta financí a účetnictví)

Při volbě partnera budou vietnamští rodiče dodržovat tradiční standardy. Někteří rodiče již připouštějí vliv české kultury. Stále však preferují, aby si jejich děti vzaly partnera vietnamského původu. Rodičům nevadí, když je to někdo z druhé generace, hlavně aby to byl Vietnavec/Vietnamka.

Při výběru partnera mají vietnamští rodiče vysoké nároky zejména u dcer. Ve Vietnamu jsou na ženy kladeny přísné požadavky v tom, jak by se měly chovat a jaké by

měly být. Jako je „công dung ngôn hạnh" a „tam tông tứ đức". Kde „công dung ngôn hạnh“ zmiňuje čtyři základní ženské normy:

- „Công“ znamená být dobrá v domácích pracích a v péči o rodinu.
- „Dung“ značí krásu, vzhled, roztomilost, diskretnost a elegantnost.
- „Ngôn“ ukazuje, že žena musí být zdvořilá, skromná a dobře vychovaná.
- „Hạnh“ odkazuje na morálku, laskavost, věrnost a oddanost.

„Tam tông tứ đức“ znamená, že když je dcera doma, má povinnost poslouchat svého otce. Když se vdá, musí poslouchat svého manžela. (Le T. K. D., 2021)

Astrologie také hraje roli v kritériích výběru partnera pro vietnamské rodiče.

V České republice je běžné, že se snoubenci rozhodnou pro společný život, protože se mají rádi a rozumí si. Ve Vietnamu hraje zásadní roli při výběru partnera, ve kterém znamená jsou snoubenci narození. Pokud se horoskopy neshodují, není možné, aby spolu snoubenci vstoupili do manželství. Vietnamci jsou velmi pověřiví. Většina vietnamských rodičů žijících v České republice praktikuje párování dle horoskopů, zda jsou si páry souzeny, či ne. Zavolají do Vietnamu a požádají někoho z rodiny, aby šel ke známému, který se živí horoskopy. (Šetinová, 2018)

Vietnamští rodiče spíše preferují vyspělejší muže pro své dcery, neboť se domnívají, že o životě, především po finanční stránce, mají více znalostí než nevyspělí muži. Zároveň je to také i kvůli tomu, že je ve vietnamské rodině typické, že hlavou rodiny je muž. Proto chtějí, aby hlavou rodiny byl chytrý, silný a sebevědomý muž. Z tohoto důvodu jsou rodiče ve většině případů proti tomu, aby si jejich dcera brala někoho, kdo je mladší než ona, jelikož se obávají, že jej bude muset živit.

Druhá generace má však jiné myšlení. Tito lidé jsou již ovlivněni českou kulturou, protože celý život strávili v České republice. Lidé z druhé generace si nevybírají podle kritérií první generace a spíše si odporují, například, někteří z druhé generace neřeší věk či výšku partnera jako jejich rodiče a rodina.

„Momentálně mám vztah s někým o 3 roky mladším. Abych byla upřímná, ze začátku jsem hodně řešila věkový rozdíl. Řekla jsem si, že nejsem na zajičky. Můj současný přítel však vypadá velmi dospěle a chová se ještě dospěleji než já.“ (VTH 22 let studentka ČZU ekonomické fakulty)

„Asi je pro mě důležité, aby mi byl věrný. Samozřejmě bych si musela umět představit založení rodiny s ním. Jak to vidím u mých sestřenek, že třeba musí vařit pro celou rodinu a samy si musí dělat domácí práce a ti manželé jenom sedí a rozkazuje, co mají dělat. Tak tohle bych opravdu nechtěla. Jsme už v moderní době, takže určitě chci, aby mi můj budoucí manžel pomáhal s domácími pracemi a i s vařením.“ (DTH 21let studentka Pedagogické fakulty UK)

„...je mi s ním hezky, rozumíme si a ta chemie tam je. Důležité je, že mě přijme takovou, jaká jsem. To znamená, že musí akceptovat i moji rodinu a vietnamské zvyky. Z toho vyplývá, že musí být trpělivý. Musí být ten, na kterého se můžu vždy spolehnout. Ve vztahu bych chtěla, aby byl dominantní, ale zároveň chci, aby poslouchal mé názory a našli bychom spolu kompromis.“ (NTL 24letá studentka Filozofické fakulty asijských studií Univerzity Karlovy)

„Musela by být skromná, milá, věrná a brát vztahy vážně. Musí mít dobrý vztah jak s jejími rodiči, tak s mými. Kdyby uměla vařit, to je pro mě bonus a když ne, tak mi to nevadí, časem se to oba dva naučíme a budeme vařit spolu.“ (VTD 27 let student ČVUT Fakulta strojní)

Většina lidí z druhé generace si volí partnera ne kvůli postavení ve společnosti či jejich finanční situaci, ale proto, že je mezi nimi tzv. chemie, rozumí si a vzájemně se akceptují (tedy akceptace všech vlastností).

6.4 Urovnávání konfliktu

Pokud se stane nějaký konflikt v úzké rodině, daný problém nikdy nezůstane pouze v rodině. Problémy začnou řešit i ostatní příbuzní a je jedno, zda žijí v ČR nebo ve Vietnamu. Tím pádem je konflikt nejen v úzké, ale i ve vzdálené rodině. Jedním z hlavních nástrojů první generace je to, že hrají na city svých dětí. Například neustále opakují, co vše pro ně udělali a snaží se v nich vyvolat pocit, že jsou zklamáním. Nejen, že to dítě slyší od svých rodičů, ale i od příbuzných.

Příkladem je vysokoškolské vzdělání. Člověka to nebaví a chce s tím skončit. S tím ale rodiče nesouhlasí a nutí je, aby v tom pokračovali. Někdy se stává to, že po naléhání pokračovat se školou ze strany rodičů a příbuzných, dotyčný ustoupí a na jejich přání pokračuje se studiem. A v případě, že nedojde ke kompromisu a dotyčný skončí se studiem, vznikne v rodině konflikt a všichni se vůči němu začnou jinak chovat (například jej berou za špatného a sobeckého).

Dalším příkladem jsou třeba oslavy. Lidé z druhé generace většinou neradi chodí na tyto akce. Jejich rodiče je ale vždy donutí, aby šli, neboť se jedná o rodinu anebo známé. Vždy jim připomenou to, že jde o rodinu a rodina si má vždy přednost a pomáhat. Co se týče známých, tak to jim naopak vysvětlí tak, že v budoucnu pomohou naopak oni jim. Děti většinou teda ustoupí, hlavně z důvodu, že nechtějí mít doma napjatou atmosféru.

U výběru partnera jsou rodiče ještě více striktnější, protože se jedná o budoucnosti jejich dětí. V případě, že mají jejich děti českého partnera nebo vietnamského partnera, který nesplňuje požadavky rodičů, tak požadují rodiče to, aby se rozešli. Ze začátku je nechají na pokoji, poněvadž si myslí, že to je jen krátká známost. Později kdyby to vypadalo už hodně vážně, na ně začnou tlačit, aby se s partnerem rozešli. V této situaci, se rodiče cítí zhrzení jen proto, že je jejich děti neposlouchají a neřídí se jejich názory. Připomenou jim, že jsou díky nim na světě a že kvůli nim pracují a vydělávají, aby je mohli uživit.

U tady toho případu, při volbě partnera, existuje několik výsledků. Nejtypičtějším je to, že dítě nakonec přijme požadavek rodičů a vzdá se svého partnera. Dalším typickým výsledkem konfliktu je to, že je rodina vydědí a vyhodí z domu. V budoucnu se někdy může stát, že si rodiče a jejich dítě najdou k sobě opět cestu a rodiče přijmou jeho rozhodnutí, neboť jej nechtějí ztratit.

7 Závěr

I v dnešní době bývají rodiče, nebo lidé z první generace žijící v České republice ovlivněni vietnamskými tradicemi, které vychází z konfucianismu a myslí na budoucnost svého klanu. Z tohoto důvodu odmítají u svých dětí partnery, které jim sami nevybrali, či mají špatnou pověst nebo jdou proti jejich hodnotám, neboť se obávají toho, že by to zničilo pověst rodu. Projevuje se patriarchálním charakterem rodin. Je to také tím, že během komunismu bylo ve Vietnamu stále zachováno tradiční myšlení a lidé, kteří v daném období přijeli do České republiky, měli a dodnes mají toto myšlení. Lze předpokládat, že Vietnamci, kteří jsou již zvyklí na moderní dobu a přijeli by do ČR, by nebyli tolik v rozporu s názorem na moderní svět jako lidé z první generace. Lidé z první generace žijící několik let v ČR myslí na budoucnost svých dětí a vnoučat, jinými slovy, chtějí zachovat svůj klan. Vietnamská komunita je stále uzavřená. Udržují si své hodnoty, nehledě na množství strávených let mimo domov. Vnímají rodinu jako širší celek. Tato širší rodina se pravidelně setkává a navzájem se podporuje. Vietnamská kultura je velmi odlišná od české. V tradičním vietnamském manželském páru není zapotřebí láska, muži a ženy si vybírají své partnery spíše z povinnosti než ze srdce. Láska nemusí být základem manželství, ale ve vztahu mezi mužem a ženou je nutno její nedostatek vyrovnávat vzájemnou úctou a respektem. V manželství je kladen důraz na věrnost, avšak ta je zpravidla vyžadována pouze po manželce.

První generace, která přijela do České republiky, tak je u nich typické, že hodně pracují. Nechtějí, aby jejich děti ale byly na tom stejně jako ony, a proto si myslí, že je lepší, když rozhodují o životech svých dětí. Vydělávají peníze, aby mohli uživit svoji rodinu a zajistit jí vše, co je podle nich v životě potřeba jako například vzdělání. Dle výzkumu můžeme říci, že kvůli tomu rodiče očekávají od svých dětí, že je budou poslouchat a to tedy i ve výběru partnera. Pokud je děti neposlechnou, tak cítí, že je jejich děti zradily.

Můžeme říci, že vůbec nepřemýšlí nad tím, zda jejich potomci s jejich rozhodnutím souhlasí, či nikoliv, zda jsou šťastni, či nikoliv. Záleží jim jen na tom, zda budou sociálně-ekonomicky zabezpečeni. Dále dětem rodiče hledají „dokonalého“ partnera, aby se později mohli svému příbuzenstvu a přátelům chlubit, jakého člověka přivítali do rodiny. To zkrátka znamená, že musí pocházet nejen z bohaté rodiny, musí hezky vypadat, ale musí

mít i dobré vzdělání. Jak už víme, vietnamští rodiče berou vzdělání velice vážně a kvůli tomu nepřijímají vztahy svých dětí, protože se bojí rozptylování nebo zanechání studií. Lépe přijímají vztah, když děti vystudovaly. U dívky očekávají, že bude mít čtyři ctnosti, což jsou pracovitost (phụ công), vzhled (phụ dung), projev (phụ ngôn), slušná povaha (phụ hạnh). (Le T. K. D., 2021). Při volbě partnera je důležitým faktorem původ jedince.

Lidé z druhé generace uvažují při výběru životního partnera dvěma způsoby. Díky rodičům si uvědomují, že i když jsou v Česku, stále mají vietnamský původ. Musí proto udržovat vietnamské tradice a standarty. Ale zároveň jsou celý život začleněni do české společnosti a kvůli vlivu většinové společnosti a ve většině rodin špatná komunikace mezi rodiči a dětmi způsobila, že si děti osvojily představy o partnerství z pohledu západní společnosti.

Dnes je možné se setkat s případy, kdy si lidé z druhé generace vyberou vlastní štěstí, ale obětují tomu přízeň své rodiny. Další část poslechne své rodiče, neboť je nechtějí zklamat ani ztratit. Zároveň mají lidé z druhé generace vnitřní konflikt. Uvažují, zda budou bojovat za svoje štěstí, anebo se jej vzdají a přijmou názor svých rodičů.

Z výzkumu bylo zjištěno, že vztahy tají především dívky než chlapci z důvodu toho, že se chtějí vyhnout hádkám s rodiči a zároveň že se bojí, že je rodiče vyhodí z domu a přestanou je finančně podporovat. Ve Vietnamu je zvykem, že dcera bydlí s rodiči, dokud se nevdá. Pro rodiče jsou dcery vždy dobře vychované a jsou na ně hrdí, a tudíž obavy z porušení pravidel, a že rodiče budou zklamaní, je u dívek někdy tak silný, že svůj vztah roky tají. Netajily partnera pouze před rodiči. Ale i během randění mají strach, že je někdo z vietnamské komunity na veřejnosti pozná a pak se to komunitou rozšíří až do fáze, kdy o jejich vztahu vědí všichni. O svém vztahu jim většinou řeknou v okamžiku, kdy vědí, že jejich vztah bude dlouhodobý. Dlouhodobé lhaní a skrývání způsobuje ztrátu důvěry mezi rodiči a dítětem.

Je velmi typické, že když dcera ukončí studium, například bakaláře nebo magistra, rodiče na ni naléhají, aby si už našla partnera a založila vlastní rodinu. Protože ve Vietnamu se za zralou ženu považuje ve věku 25-30 let, kdy je nejlepší čas přemýšlet o svatbě a založení rodiny.

Dále bylo zjištěno, že rodiče nepřijímají české partnery svých dětí hlavně proto, že mezi nimi pak existuje jazyková bariéra. Čeština i vietnamština jsou složité jazyky a rodiče si tedy neumějí představit, jak by se domluvili se snachou nebo zetěm například na nějaké

rodinné sešlosti. U dívek je to také ze strachu, že se o ně jejich partner dobře nepostará a že nakonec je bude muset živit dívka. U chlapců to je zase z důvodu toho, že jejich partnerky nemají vietnamské tradice a nebudou tedy moci se postarat o rodinu. Nejvýznamnější důvodem je strach z toho, že jejich děti ztratí veškeré vietnamské tradice, které je rodiče učili. Rodičům vadí, že čeští partneři v sobě nemají zakořeněnou vietnamskou kulturu, jako je například synovská oddanost a uctívání předků. Vztah s Čechem/Češkou rodiče dětem nařizují daný vztah okamžitě ukončit. Vyhrožují jim, že je vydědí anebo je vyhodí z domova. V případě synů rodiče postupem času s výběrem české přítelkyně vyrovnají, ale jen do fáze, že s ní může randit. Avšak přijímat českou snachu do rodiny nepřipadá v úvahu.

Zároveň se zjistilo, že co se týče výběru partnera u druhé generace, tak preferují Vietnamce také z jejich generace nikoliv z první generace. Je to proto, že mají stejné myšlení a mají domněnku, že si budou rozumět. Některým nevadí, když jim rodina najde partnera, ale chtějí mít poté nějaký čas se s dotyčným seznámit. Ve Vietnamu ale není typické, že na seznámení budou mít čas. Podle tradic jim stačí na seznámení jen pár dní. Co se týče dívek, ty spíše upřednostňují Čechy kvůli jejich vzhledu (např. výška) a také mají pocit, že si s nimi více rozumí. Lidé z první generace jsou kvůli tradicím více uzavření a nedokáží se více socializovat. Dívky i chlapci nechtějí moc partnery z první generace. U dívek jedním z důvodů je to, že se obávají toho, že by rozhodovali o jejich životě a zároveň jim omezovali způsob jejich života jako například ohledně jejich práce. U chlapců je to kvůli tomu, že dotyčná se vede až moc vietnamskými tradicemi, což někdy vede k tomu, že nemají vlastní názor a jen poslouchají názory svých partnerů a hned s nimi souhlasí. Z výzkumu bylo zjištěno, že někteří z respondentů si všimli toho, že někteří z Vietnamců, kteří sem do ČR teprve přijeli, si je chtějí vzít jen proto, že si myslí, že jsou bohatí anebo je to jenom kvůli možnosti trvalého pobytu v České republice.

Pro Vietnamce je nepřijatelné, že žena otěhotní před manželstvím. V očích společnosti je to odsuzována a považují ji za jednoduchého člověka, který se vyspí s každým. Kvůli tomu nemohou přespávat u svých přátel. Současně nemohou zůstat venku dlouho do noci nebo chodit na večírky. Zároveň je to tím, že pokud se dívka provdá, stává se členem manželovy rodiny a správně dle vietnamských tradic žije s manželovou rodinou. O dcerách se totiž říká, že je dcerou cizích rodičů. Proto nechtějí, aby je v jiné domácnosti zesměšnila, že ji nevychovali dobře. Z tohoto důvodu jsou vietnamští rodiče striktnější na dcery a jsou spokojeni, když si jejich dcera vezme muže, který je na tom finančně dobře,

protože o ni bude dobře postaráno. Preferují tedy vyspělejší muže pro své dcery, především po finanční stránce a má více znalostí. Je to dáno i tím, že ve vietnamské rodině je typické, že hlavou rodiny je muž. Poněvadž synové mají ve Vietnamské komunitě vyšší postavení, dostávají větší podíl majetku od rodičů než dcery. Tím však samozřejmě rostou i požadavky, které kladou na dcery. Musí být „bezchybně“ vychována, protože bude žít v bohaté rodině a tam jsou jiné či vysoké požadavky, než u střední či nízké třídy. U syna je to naopak, neboť se nevěsta stane součástí jejich rodiny a přistěhuje se. Ve vietnamské komunitě není zvykem posílat své rodiče ve stáří do domova důchodců, bylo by to pohoršující. A proto očekávají od ní, že se postará o chod domácnosti, o jeho rodiče a zároveň i o něj.

Dalo by se říci, že u synů rodiče jen zkoumají, o koho se jedná. Můžeme říci, že výběr partnera ovlivňuje nejen dotyčného či dotyčnou, ale celou rodinu, tedy sežení či vdává celá rodina. Například kdyby si osoba A měla brát osobu B, znamená to, že si osobu B bere nejen osoba A, ale celá rodina osoby A. Proto jsou před svatbou oslavy, aby mohla rodina a celé příbuzenstvo zhodnotit partnera.

Je velmi časté, že když si mají hledat partnera či partnerku, letí do Vietnamu buď z vlastního rozhodnutí, nebo na popud rodičů. Tam mu vzdálená rodina pomůže najít vhodnou partnerku. Někdy se stává, že se letí do Vietnamu už na nějaké předsvatební akce. Jedná se o předem domluvené sňatky, které jim zařídili rodiče i přes jejich nevědomost. Opět se tu můžeme setkat se situací, kdy si dotyčný musí vybrat, zda poslechne svoji rodinu či si půjde po svých. Tyto situace dnes už nejsou tak typické pro městské životy, ale spíše pro vesnické životy. Dalším důležitým faktem pro výběr partnera/partnerky pro rodiče, zda se k sobě hodí znamená lunárního kalendáře jejich dětí a daných partnerů.

Kromě toho bylo z výzkumu zjištěno, že pokud pár čeká dítě, musí se vzít. Že by žili mimo manželství, nepřipadá v úvahu. Ve Vietnamu se o děti obvykle starají všichni členové rodiny. Pokud pár nejsou svoji, je docela neskutčné vysvětlit některým členům rodiny, proč by se měli podílet na podpoře ostatních členů rodiny, kteří ani nejsou oficiálními členy rodiny. Pokud by se páru narodil syn, měl by být patřit součástí otcovy rodiny, a to by nebylo snadné prosadit, když pár žije nesezdaní. A nakonec rodiny partnerů mají strach o svou pověst a obávají se, že je společnost za chování jejich dětí odsoudí. Nechtějí porušovat vietnamské tradice, a proto mladé rodiče donutí k sňatku.

Dle mého názoru by rodiče z první generace měli dát prostor také názorům svých dětí (druhé generaci), a ne se striktně řídit svými tradičními hodnotami. Lidé z druhé generace by měli dělat to, co je dělá šťastnými a ne se vzdát svého štěstí na úkor rodiny. Zároveň by měli přestat tolik přemýšlet nad tím, co si o nich společnost myslí. Přeci jen žijeme už ve 21. století, naše vietnamská komunita se zde rozrůstá. Těší mě, když narazím na „výjimky“, neboli vztah česko-vietnamský vztah. Pokud se nejedná o úplnou výjimku, bývá, že pár je akceptován rodinou ze strany Čecha/Češky, avšak ze strany Vietnamce/Vietnamky nikoliv.

Lze říci, že vietnamské rodiče jsou velice striktní na své děti, pokud se jedná o jejich romantických vztazích a o volbě životního partnera. V případě že vietnamští rodiče mají již velký problém s tím, že si jejich dítě přivede domů českého partnera, nebo vietnamského partnera, který se ale rodičům nelíbí, velmi by mě zajímalo, jak by reagovali, kdyby jejich děti patřily k LGBT skupině. Zaměřila bych se jak na 1. generaci tak i na 2. generaci Vietnamců a jejich pohled na LGBT komunitu.

Stejně jako v jiných zemích po celém světě, homosexuální chování a transgender identita byly zaznamenány i v historii Vietnamu. Domnívám se, že vietnamská kultura nenahlíží na sexuální orientaci a genderovou identitu stejně jako západní kultury. Homosexuální orientace a generové identita dle mého názoru není fenoménem moderní doby, je to záležitost, která vždy existovala a vyskytovala se již v celé historii lidstva. Myslím si, že v posledních letech se toto téma dostává do popředí ve všech společnostech, i v takových, které jsou velmi kontroverzní a komplikované.

Chci tedy zjistit, jak vietnamská společnost akceptuje homosexuální chování a transgender identitu. Zda LGBT je vnímáno negativně nebo optimálně. Jsou – li nějaké rozdíly mezi LGBT v České republice a ve Vietnamu.

Dále si myslím, že je důležité mít přehled o historii LGBT ve Vietnamu a o tom, jakým vývojem toto téma v posledních letech prošlo.

Také bych se ráda věnovala vzdělávání o homosexuálním chování a transgender identitě ve Vietnamu, zda se ve vietnamské škole studenti učí o sexuální orientaci a generové identitě. Jak je zobrazována LGBT komunita v médiích? Existují nějaké články nebo knihy o sexuální orientaci a genderové identitě?

Jaké jsou reakce rodičů ohledně LGBT? Tato otázka by mě také zajímala ve vztahu k rodičům žijícím v ČR. Jelikož žiji několik let v České republice, domnívám se, že jsou

již v tomto směru v mnohém ovlivněni západní kulturou. Může se však stát, že budou mít stejné myšlenky jako Vietnamci ve Vietnamu. Jak je známo, ve Vietnamu je stále vliv konfuciánského systému. Konfucianismu vyzdvihuje vztah mezi mužem a ženou, pokud jde o rodinné závazky a genderové a sexuální vztahy. Ve Vietnamu je důležité pokračování rodinné linie. Pokud by ale děti patřily do skupiny LGBT, rodiče by se domnívali, že jejich rodinná linie bude zničena. Taky si myslím, že celá rodina by se bála, co si o nich pomyslí společnost, kdyby se nějaký potomek projevil jako gay, lesba nebo transgender. Rodiče mají obavy, že by jimi společnost opovrhovala. Mohli by opět zkusit vyhrožování o vydědění nebo by se mohli začít chovat tak, jakoby jejich dítě neexistovalo.

Zajímalo by mě, jak se vietnamské děti a 2. generace Vietnamců v České republice vypořádají se svým okolím, zdali o svoje sexuální orientaci svou rodinu informují, či zda ji drží v tajnosti anebo se snaží svou identitu potlačit.

Některé mýty o sexuální orientaci a genderové identitě ve Vietnamu mohou přispět k násilí a diskriminaci, která je silně pocíťována mezi lesbickou, gayovou, bisexuální a transgender (LGBT) mládeží. Nepřesné informace o sexuální orientaci a genderové identitě jsou ve Vietnamu všude přítomné a mají obzvláště tvrdý dopad na mládež. Homosexuálové a transgender lidé se mohou ocitnout na okraji společnosti a čelit stigmatizaci a diskriminaci ze strany ostatních. Z toho důvodu by mne zajímalo, jestli mládež zažívá verbální obtěžování a šikanu, která může vést k fyzickému násilí.

8 Literatura

Knihy:

Beneš, J., 1997. *Základy muzeologie*. 1st ed. Opava: Open Education & Sciences. ISBN 80-901974-3-4.

Bittnerová, D. and Moravcová, M., 2005. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. 1st ed. Praha: Sofis. ISBN 80-902785-8-2.

Hendl, J., 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1st ed. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.

Kokaisl, P., 2014. *Etnické minority v Evropě*. 1st ed. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2524-1.

Nožina, M. and Kraus, F., 2020. *Vietnamese organized crime in the Czech Republic*. (Vietnamský organizovaný zločin v ČR.) 1st ed. Cham: Palgrave Macmillan. ISBN 978-3030436124.

Pham, V. B., 2016. *The Vietnamese Family in Change: The Case of the Red River Delta*. (Vietnamská rodina ve změně: Případ delty Rudé řeky.) 1st ed. England: Taylor & Francis. ISBN: 9781138994058.

Titelman, P., 1998. *Clinical Applications of Bowen Family Systems Theory*. (Klinické aplikace teorie systémů Bowenovy rodiny.) 1st ed. Routledge.

<https://doi.org/10.4324/9781315809717>

Turner, B., 2006. *The Cambridge dictionary of sociology*. (Cambridgeský sociologický slovník.) 1st ed. Cambridge England New York: Cambridge University Press. ISBN 9780521540469.

Články:

Brouček, S., 2005. Integrační tendence vietnamského etnika v českém lokálním prostředí. *Praha: Institute of Ethnology, Czech Academy of Sciences. Český Lid*, 92(2), 129–154. (Zpřístupněno 15. 2. 2022)

<http://www.jstor.org/stable/42639900>

Bác, T., 2016. Phát huy giá trị gia đình truyền thống trong xây dựng gia đình Việt Nam thời kỳ đổi mới và hội nhập hiện nay. (Prosazování tradičních rodinných hodnot při

budování vietnamských rodin v současné době obnovy a integrace.) *Hanoi National University, Vietnam. (Doctoral dissertation)* (Zpřístupněno 10. 3. 2022)

https://repository.vnu.edu.vn/handle/VNU_123/58840

Cohen, R., 1996. Diasporas and the nation-state: from victims to challengers. (Diaspory a národní stát: Od obětí k vyzyvatelům) In *International affairs*, (Vol. 72: 3), pp.507-520. (Zpřístupněno 10. 5. 2022)

<https://doi.org/10.2307/2625554>

Corsini, L., 2019 Lòng hiếu thảo trong phật giáo tại thời điểm toàn cầu hóa: Làm thế nào phật giáo có thể cứu được khái niệm gia đình? (Synovská oddanost v buddhismu v době globalizace: Jak může buddhismus zachránit pojem rodiny?). In *Cơ sở dữ liệu GHPGVN* from May 10th, 2019. (Zpřístupněno 26. 4. 2022)

<https://vbgh.vn/index.php?language=vi&nv=tin&op=tieng-viet/7-long-hieu-thao-trong-phat-giao-tai-thoi-diem-toan-cau-hoa-lam-the-nao-phat-giao-co-the-cuu-duoc-khai-niem-gia-dinh-560.html>

Đào, T.M.N., 2014. Văn hóa gia đình Việt Nam: Các giá trị truyền thống và hiện đại. (Vietnamská rodinná kultura: Tradiční a moderní hodnoty.) In *Đại học Quốc Gia Hà Nội VNU* from 2014. (Zpřístupněno 26. 4. 2022)

<http://vci.vnu.edu.vn/upload/15022/pdf/576368227f8b9a1ec78b45ea.pdf>

Havlíček, A., 2016. Vietnamská rodina. In *DOCPLAYER* from 2016. (Zpřístupněno 21. 3. 2022)

<https://docplayer.cz/1459302-Vietnamska-rodina-konfucianismus.html>

Homoláč, J. and Sherman, T., 2020. „Vy, mladí Vietnamci („nenakažení“), nás počestně banány prostě pochopit nemůžete “: Mladí Vietnamci a superdiverzifikace českého novomediálního prostoru. In *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, from 2015 (Vol. 56: 2) pp.229-257. (Zpřístupněno 12. 5. 2022)

<https://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/2020/02/04.pdf>

Minh, N.H., 2012. Các mối quan hệ trong gia đình ở Việt Nam: Một số vấn đề cần quan tâm. (Rodinné vztahy ve Vietnamu: Některé problémy, které vyžadují pozornost.) In *Tạp chí Xã hội học số*, (Vol. 4: 120), p.2012. (Zpřístupněno 26. 4. 2022)

http://ios.vass.gov.vn/noidung/tapchi/Documents/Baitapchi/TCXHH2012/So4/So4_2012_NguyenHuuMinh.pdf

Kocourek, J., 2008. Stručný historický přehled o česko-vietnamských vztazích a působení Vietnamců v ČR. In *ASI-milování* from May 6th2008. (Zpřístupněno 14. 3. 2022)

<https://asimilovani.estranky.cz/clanky/narodnosti-v-cr/vietnamci.html>

Kocourek, J. 2018. Interkulturní komunikace ve vietnamském a českém jazykovém prostředí. In *Vodáčková, D., Obrátlová, E. ed. 2018: Porozumění a krize (Podpora interkulturní vnímavosti české společnosti prostřednictvím rozborů krizových situací u Vietnamců a Mongolů žijících v ČR)*. Charita: Praha. s. 62 – 77. (Zpřístupněno 14. 3. 2022)

<https://www.charita.cz/res/archive/003/002058.pdf?seek=1587396264>

Kolář, J. 2018. Hodnoty (MSgS). In *Sociologická Encyklopedie, Sociologický Ústav AV ČR, V.V.I.* from 2018 November 10th. (Zpřístupněno 30. 3. 2022)

[https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hodnoty_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hodnoty_(MSgS))

Lân, T. H., 2014. Đạo hiếu trong gia đình Việt Nam hiện nay. (Synovská oddanost v dnešní vietnamské rodině.) In *Đại học Quốc Gia Hà Nội VNU* from 2014. (Zpřístupněno 28. 4. 2022)

<http://vci.vnu.edu.vn/upload/15022/pdf/576365dd7f8b9a1ec78b458c.pdf>

Le, T.K.D., 2021. Characteristics of traditional Vietnamese family and its influence on communication culture in the family. (Charakteristika tradiční vietnamské rodiny a její vliv na komunikační kulturu v rodině.) *Anthropological Researches and Studies*, (Vol. 1: 11), pp.49-64. (Zpřístupněno 21. 4. 2022)

<https://www.journalstudiesanthropology.ro/en/characteristics-of-traditional-vietnamese-family-and-its-influence-on-communication-culture-in-the-family/a162/>

Martínková, Š., Pechová, E. and Leontiyeva, V. F., 2011. Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika (informační příručka Policie ČR). (Zpřístupněno 10. 3. 2022)

<https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/105/file/1367397604-metodika-cizinci-web.pdf>

Mâu, X. H. V., 2015. Gia đình trong truyền thống văn hóa Việt Nam. (Rodina ve vietnamské kulturní tradici.) In *Giáo lý cho tôi* from 2015. (Zpřístupněno 20. 3. 2022)

<https://sites.google.com/site/giaolychotoi/muc-luc-hngd/hon-nhan-va-gia-dinh/gia-dinh-trong-truyen-thong-van-hoa-viet-nam>

Ngo, Q. N., 2018. Migrace lidí z Vietnamu do ČR a struktura vietnamské komunity. In *Vodáčková, D., Obrátilová, E. ed. 2018: Porozumění a krize (Podpora interkulturní vnímavosti české společnosti prostřednictvím rozborů krizových situací u Vietnamců a Mongolů žijících v ČR)*. Charita: Praha.s. 24 – 32. (Zpřístupněno 14. 3. 2022)

<https://www.charita.cz/res/archive/003/002058.pdf?seek=1587396264>

Ngô, T. L. A. and Thủy, H.T., 2018. Ý nghĩa của đạo hiếu đối với quan hệ gia đình ở Việt Nam hiện nay. (Význam synovské oddanosti pro rodinné vztahy ve Vietnamu dnes.) *TNU Journal of Science and Technology*, (Vol. 191: 15), pp.9-13. (Zpřístupněno 20. 3. 2022)

<http://jst.tnu.edu.vn/jst/article/view/3>

Nguyễn, Đ. C., 2015. Biến đổi khuôn mẫu tình yêu và xuất hiện sống chung trước hôn nhân trong thanh niên sống xa nhà hiện nay 1. (Změna milostných vzorců a vystupování v předmanželském soužití mezi mladými lidmi, kteří dnes žijí daleko od domova) In *DŨ LIỆU* from 2015. (Zpřístupněno 12. 4. 2022)

https://dulieu.itrithuc.vn/media/dataset/2020_08/nguyen-duc-chien.pdf

Nguyễn, H. M., 2008. Khuôn mẫu lựa chọn bạn đời ở Việt Nam: Truyền thống và biến đổi. (Vzory výběru partnera ve Vietnamu: Tradice a variace.) In *Trung tâm Thư viện và Tri thức số* from 2008. (Zpřístupněno 8. 4. 2022)

https://repository.vnu.edu.vn/handle/VNU_123/21296

Nguyễn L. P., 1998. Về một số điều kiện kết hôn trong Luật Hôn nhân và gia đình Việt Nam. (O některých podmínkách manželství ve Vietnamském zákoně o manželství a rodině.) In *Luật học* from 1998. (Vol. 5), s. 46-52. (Zpřístupněno 21. 4. 2022)

<https://thegioiluat.vn/uploads/users/2017/08/89/10NguyenPhuongLan.pdf>

Pechová, E., 2007. Migrace z Vietnamu do České republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování. Praha: La Strada. (Zpřístupněno 14. 3. 2022)

[https://documentation.lastradainternational.org/lisidocs/Migration%20from%20Vietnam%20to%20the%20Czech%20Republic%20in%20the%20Context%20of%20Human%20Trafficking%20and%20Exploitation\(1\).pdf](https://documentation.lastradainternational.org/lisidocs/Migration%20from%20Vietnam%20to%20the%20Czech%20Republic%20in%20the%20Context%20of%20Human%20Trafficking%20and%20Exploitation(1).pdf)

Safran, W., 1991. Diasporas in modern societies: Myths of homeland and return. (Diaspory v moderních společnostech: Mýty o vlasti a návratu.) *Diaspora: A journal of transnational studies*, (Vol. 1: 1), s. 83-99. (Zpřístupněno 25. 5. 2022)

<https://www.utpjournals.press/doi/abs/10.3138/diaspora.1.1.83>

Souralová, A., 2014. The Czech Nanny as a “Door to the Majority” for Children of Vietnamese Immigrants in the Czech Republic. (Česká chůva jako „dveře k většině“ pro děti vietnamských imigrantů v ČR.) *Studia Migracyjne-Przegląd Polonijny*, 40(3 (153)), s.171-186. (Zpřístupněno 30. 5. 2022)

<https://bibliotekanauki.pl/articles/580347>

Strašáková, M., 2022. Postavení ženy ve vietnamské tradiční rodině (v období od 10. - 19. století). In *DOCPLAYER* from 2022. (Zpřístupněno 26. 4. 2022)

<https://docplayer.cz/1459167-Postaveni-zeny-ve-vietnamske-tradicni-rodine-v-obdobi-od-10-19-stoleti.html>

Svobodová, A., & Janská, E., 2016. Identity development among youth of Vietnamese descent in the Czech Republic. (Rozvoj identity u mládeže vietnamského původu v České republice.) In *Contested childhoods: Growing up in migrancy* (pp. 121-137). Springer, Cham. (Zpřístupněno 3. 6. 2022)

<https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/28111/1001883.pdf?seq#page=126>

Trần, H. Đ., 1989. Về gia đình truyền thống Việt Nam với ảnh hưởng nho giáo. (O vietnamské tradiční rodině s konfuciánským vlivem.) In *Tap chí Xã hội học, số 2*. (Zpřístupněno 18. 4. 2022)

https://tailieu.vn/docview/tailieu/2016/20160409/thuythuy1702/sò_1989_trandinhuou_846.pdf

Trần, N. M. T., 2018. Một số vấn đề về ly hôn ở Việt Nam hiện nay. (Některé problémy s rozvodem ve Vietnamu dnes.) In *Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam, Vietnam Social Academy of Social sciences* from 2018. (Zpřístupněno 18. 4. 2022)

http://ios.vass.gov.vn/noidung/tapchi/Documents/Baitapchi/TCXHH2018/TC%20So%201/ Tap%20chi%20XHH%20So%201_2018%20T%20N%20M%20Thu.pdf

Tran T. L., 2016. Zkušenost vietnamských dívek 1.5–2. generace s partnerskými vztahy s Čechy (Doctoral dissertation, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií). In *Informační systém Masarykovy univerzity* from June 1th. (Zpřístupněno 10. 6. 2022)

https://is.muni.cz/th/ip7vt/Bakalarska_prace_Tran_Thi_Linh_.pdf

Trần, T. M. T., 2020. Những biến đổi của gia đình Việt Nam hiện nay và một số khuyến nghị chính sách. (Aktuální změny vietnamské rodiny a některá politická doporučení.) In *Tạp chí Cộng sản* from June 10th. (Zpřístupněno 30. 3. 2022)

https://www.tapchiconsan.org.vn/web/guest/van_hoa_xa_hoi/-/2018/816737/nhung-bien-doi-cua-gia-dinh-viet-nam-hien-nay-va-mot-so-khuyen-nghi-chinh-sach.aspx

Vencovská, P., 2012. Partnerské vztahy mladých Vietnamek v České republice. (Doctoral dissertation) In *Digitální repozitář UK*. (Zpřístupněno 18. 6. 2022)

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/48061/130054563.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Vertovec, S., 1999. Three meanings of Diaspora (Tři významy diaspory), *exemplified among South Asian religions. Diaspora*, (Vol. 7: 2). (Zpřístupněno 23. 5. 2022)

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/30301698/diaspora-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1659703830&Signature=c7Dq-TAseX6KIAoBtHUV3OEBmy6Wlvj~AaWQjuHVFLxjX2KvBlwS6SrVu9HlhvbwNPKy8yseIays-8RID5cENhP8G5rP~RJ9phnpcIcmrgtiGKhS94dMxkoHhFWo2WITnL09V3L6p7Qr-2WVWBNFuUvTSK9ct0pajbUXd3TnNznaPAQ-BVIOesueeb-8RGXgh5dpIFkT492g85hRogIRSGx5R0TBeKp0V29rWUpSfaTzshBLcWga6JAb~w5vZz1xD7reZZrOOAI-SDVMiHoBx3e7mNt6KKweHykBjak~M~ZPcO7qc1xHUE0DYe3jx8Joq4MHSw~ivUeaWkCAJkI2hQ_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA

Internetové noviny:

Bình M. and Dân T., 2014. Về nơi con gái 13,14 tuổi đã lo... ế chồng. (Zpátky na místo, kde se 13, 14letá dcera trápila... bez manžela.) In *Tiên phong g[online]* from 2014 October 25th. (Zpřístupněno 21. 4. 2022)

<https://tienphong.vn/ve-noi-con-gai-13-14-tuoi-da-lo-e-chong-post730032.tpo>

Danda, O., 2013. Uznání Vietnamců za menšinu mohou zhatit obchody s drogami. In *Novinky.cz nejčtenější zprávy na českém internetu [online]* from 2013 March 28th. (Zpřístupněno 5. 6. 2022)

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/uznani-vietnamcu-za-mensinu-mohou-zhatit-obchody-s-drogami-186078>

Daňková, M., 2020. "Jsme banánové děti." Jak se žije mladým Vietnamcům v Česku? In *Magazín - Aktuálně.cz [online]* from 2020 November 28th. (Zpřístupněno 17. 6. 2022)

<https://magazin.aktualne.cz/jsme-bananove-deti/r~7daad216f68411eaa6f6ac1f6b220ee8/#thai-1>

Devlin, K., 2021. Family Systems Theory Definition & What Is It? (Definice teorie rodinných systémů a co to je?) In *Articles and Advice For Relationships & More [online]* from 2021 April 3th. (Zpřístupněno 6. 4. 2022).

<https://www.regain.us/advice/family/family-systems-theory-definition-what-is-it/>

Do, T. T., 2021. Dvojí břímě. In *Asijatka.cz - Jednou rukou jím pho, druhou píšu špatné básně. A ty se usměj, ukaž dásně. [online]* from 2021 April 4th. (Zpřístupněno 15. 6. 2022)

<https://asijatka.cz/2021/04/04/dvoji-brime/>

Hải M., 2019. Cô dâu có bầu trước khi cưới: Được gì và mất gì. (Těhotná nevěsta před svatbou: Co získá a co ztratí.) In *Lao động - GIA ĐÌNH HÔN NHÂN [online]* from 2019 September 25th. (Zpřístupněno 14. 4. 2022)

<https://laodong.vn/chuyen-nha-minh/co-dau-co-bau-truoc-khi-cuoi-duoc-gi-va-mat-gi-756614.ldo>

Hanus, L., 2009. "Nové diaspory" - diaspora jako transnacionální moment. In *AntroWeb [online]* from 2009. (Zpřístupněno 29. 3. 2022)

<http://www.antropoweb.cz/cs/nove-diaspory-diaspora-jako-transnacionalni-moment>

Hồ, K. N., 2018. Người Việt với văn hóa làng xã. (Vietnamci s vesnickou kulturou.) In *Ủy ban MTTQ Việt Nam tỉnh Quảng Trị [online]* from 2018 June 18th. (Zpřístupněno 11. 3. 2022)

<http://ubmttqvn.quangtri.gov.vn/thi-dua-khen-thuong/nguoi-viet-voi-van-hoa-lang-xa-707.html>

Ičo, J., 2020. "Jsme banánové děti." Jak se žije mladým Vietnamcům v Česku? In *Magazín - Aktuálně.cz [online]* from 2020 November 22th. (Zpřístupněno 17. 6. 2022)

<https://magazin.aktualne.cz/jsme-bananove-deti/r~7daad216f68411eaa6f6ac1f6b220ee8/#thu-ha-1>

Jirásková, D. N., 2016. Dovolena: Vietnamci versus Češi. In *DOIMOJ. DOIMOJ [online]* from 2016 October 15th. (Zpřístupněno 15. 6. 2022)

<http://doimoi.cz/dovolena-vietnamci-versus-cesi/>

Lê, D. D. and Cao, T. H. H., 2017. Văn hóa gia đình truyền thống là nền tảng của sức mạnh nội sinh trong doanh nghiệp quân đội. (Tradiční rodinná kultura je základem endogenní síly ve vojenském podnikání.) In *Trang tin tức - sự kiện, lý luận, nghiệp vụ của ngành LĐTĐBXH [online]* from 2017 June 28th. (Zpřístupněno 27. 3. 2022)

<http://laodongxahoi.net/van-hoa-gia-dinh-truyen-thong-la-nen-tang-cua-suc-manh-noi-sinh-trong-doanh-nghiep-quan-doi-1307039.html#:~:text=%C4%90%E1%BA%B7c%20%C4%91i%E1%BB%83m%20c%E1%BB%A7a%20gia%20%C4%91%C3%ACnh,c%E1%BB%A7a%20d%C3%A2n%20t%E1%BB%99c%20Vi%E1>

Lê, T. T., 2022. Tỷ lệ ly hôn trong xã hội hiện nay? (Rozvodovost v dnešní společnosti?) In *Nguyên nhân nào dẫn đến tình trạng chủ Tư vấn Pháp luật Tư vấn luật [online]* from 2022 June 9th. (Zpřístupněno 27. 3. 2022)

<https://luatminhkhue.vn/ty-le-ly-hon-trong-xa-hoi-hien-nay-nguyen-nhan-dan-den-tinh-trang-ly-hon.aspx>

Lopatková, M., 2020. "Jsme banánové děti." Jak se žije mladým Vietnamcům v Česku? In *Magazín - Aktuálně.cz [online]* from 2020 October 18th. (Zpřístupněno 17. 6. 2022)

<https://magazin.aktualne.cz/jsme-bananove-deti/r~7daad216f68411eaa6f6ac1f6b220ee8/#sebastian-1>

Nuyễn Mai, T. (2020). Tình trạng ly hôn gia tăng - Nguyên nhân, giải pháp khắc phục. (Rozvodovost je na vzestupu. Příčiny a řešení.) In *Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Ninh [online]* from 2020. (Zpřístupněno 14. 4. 2022)

<https://www.vksquangninh.gov.vn/trao-doi-nghiep-vu/cac-d-o-lu-t-tu-phap-m-i/2608-tinh-trang-ly-hon-gia-tang-nguyen-nhan-giai-phap-khac-phuc>

Nováková, K., 2005. Vietnamská rodina - synovská oddanost. In *South East Asia – liaison*, z. s [online] from 2005. (Zpřístupněno 27. 3. 2022)

<https://sea-l.cz/cs/clanky/posts/vietnamska-rodina-synovska-oddanost/>

Phạm, V. N., 2022. Xây dựng gia đình Việt Nam trong giai đoạn hiện nay. (Budování vietnamské rodiny v aktuálním období.) In *Cổng thông tin điện tử Phường Phước Tân* [online] from 2022 March 23th. (Zpřístupněno 30. 3. 2022)

<https://phuocvan.nhatrang.khanhhoa.gov.vn/vi/tin-noi-bat/xay-dung-gia-dinh-viet-nam-trong-giai-doan-hien-nay>

Pětioká, I. and Cajthamlová J., 2009. Vietnamci v Čechách. In *Hospodářská a kulturní studia*, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, [online] from 2009. (Zpřístupněno 19. 5. 2022)

https://www.hks.re/wiki/vietnamci_v_zechach

Phuong, A., 2022. Có thai trước khi cưới: Gạt nỗi buồn, để đôi mắt tốt nhất! (Těhotenství před svatbou: Odložte smutek a čelte tomu nejlepšímu!) In *Phuong Anh Weddings Events* [online] from 2022. (Zpřístupněno 30. 3. 2022)

<https://cuoihoiphuonganh.com/co-thai-truoc-khi-cuoi>

Sikmus, J., 2022. Snowball Sampling: Definition, Method and Examples (Vzorkování sněhové koule: definice, metoda a příklady) In *Study Guides for Psychology Students - Simply Psychology* [online] from 2022 January 10th. (Zpřístupněno 16. 3. 2022)

<https://www.simplypsychology.org/snowball-sampling.html>

Šetinová, M., 2018. Láska ve Vietnamu: za manžela deset buvolů. In *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události* [online] from 2018. (Zpřístupněno 14. 4. 2022)

<https://www.e15.cz/the-student-times/laska-ve-vietnamu-za-manzela-deset-buvolu-1349246>

Le, T., 2021. Tỷ lệ ly hôn ở Việt Nam tăng cao. Nguyên nhân do đâu?. (Rozvodovost ve Vietnamu roste. Co je příčinou?) In *Bệnh viện Vũ Quang* [online] from 2021. (Zpřístupněno 21. 4. 2022)

<https://benhvienvuquang.vn/ti-le-ly-hon-o-viet-nam/>

Tollarová, B., 2010. Vietnamská socialistická republika. In *Informace pro učitele >>Vietnam* [online] from 2010. (Zpřístupněno 11. 5. 2022)

<https://cloud.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Vietnam.pdf>

Tuê, A., 2022 Tội bất hiếu với cha mẹ: Ác nghiệp phải chịu quả báo lớn nhất và cách sám hối. (Hřich nedbalosti vůči rodičům: Zlá karma musí nést největší odplatu a jak činit pokání.) In *Công thông tin Phật giáo thuộc Giáo hội Phật giáo Việt Nam [online]* from 2022. (Zpřístupněno 18. 3. 2022)

<https://phatgiao.org.vn/toi-bat-hieu-voi-cha-me-ac-nghiep-phai-chiu-qua-bao-lon-nhat-va-cach-sam-hoi-d53781.html>

Ustohlová, J., 2021. Jsou mladí, vzdělaní, úspěšní, svět jim leží u nohou. A jsou Češi. Vietnamci druhé generace chtějí žít po svém. In *Deník N - Nezávislý český deník [online]* from 2021. (Zpřístupněno 5. 6. 2022)

<https://denikn.cz/527662/jsou-mladi-vzdelani-uspesni-svet-jim-lezi-u-nohou-a-jsou-cesi-vietnamci-druhe-generace-chteji-zit-po-svem/>

Válová, I., 2022. Vnitro: Počet cizinců na území ČR se za pět let zvýšil o třetinu, nejvíce je zde Ukrajinců - Česká justice. In *Homepage - Česká justice [online]* from 2022. (Zpřístupněno 5. 5. 2022)

<https://www.ceska-justice.cz/2022/02/vnitro-pocet-cizincu-na-uzemi-cr-se-za-pet-let-zvysil-o-tretinu-nejvice-je-zde-ukrajincu/>

Winter, M., 2017. Vietnamci maloobchod umí, konkurence se nebojí. In *iProsperita.cz. Home - iProsperita.cz [online]* from 2017. (Zpřístupněno 14. 5. 2022)

<https://www.iprosperita.cz/analyzy/8184-vietnamci-maloobchod-umi-konkurence-se-neboji>

Zakhan, M., 2015. Bowen Family Systems Theory: Definition, Concepts, and Examples. (Teorie Bowenových rodinných systémů: Definice, koncepty a příklady.) In *Science ABC » Fun and interesting facts from science and the universe [online]* from 2015. (Zpřístupněno 6. 4. 2022)

<https://www.scienceabc.com/social-science/family-systems-theory.html>

Zemánek, M., 2015. Pojmy a otázky: Kdo je uprchlík a kdo migrant? - Česká strana sociálně demokratická. In *Česká strana sociálně demokratická – Svoboda, spravedlnost, solidarita [online]* from 2015. (Zpřístupněno 2. 3. 2022)

<https://www.cssd.cz/aktualne/nazory-a-komentare/pojmy-a-otazky-kdo-je-uprchlik-a-kdo-migrant/>

Anonymní novinové zdroje:

Integrace vietnamské menšiny v ČR [Hospodářská a kulturní studia]. In *Hospodářská a kulturní studia (HKS) [online]* from 2020 October 10th. (Zpřístupněno 17. 6. 2022)

https://www.hks.re/wiki/integrace_vietnamske_mensiny_do_cr

Vietnamci v úzkých hledají pomoc u své komunity v libušské Sapě. In E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události [online] from 2022. (Zpřístupněno 21. 6. 2022)

<https://www.e15.cz/magazin/vietnamci-v-uzkych-hledaji-pomoc-u-sve-komunity-v-libuske-sape-850877>